

Молдовська мова
1-4 класи

**Програма для загальноосвітніх навчальних закладів
з навчанням українською мовою**

Пояснювальна записка

Програма з молдовської мови для 1 – 4 класів навчальних закладів з навчанням українською мовою визначає мету, зміст і методи вивчення рідної мови учнями молдовської національності.

Зміст програми відповідає вимогам *Державного стандарту початкової загальної освіти*.

Основними принципами програми є:

- комунікативна орієнтація;
- цілісне вивчення комунікативної діяльності (аудіювання, говоріння, читання, письмо).
- використання знань, умінь і навичок, отриманих у процесі вивчення української мови у початкових класах.

Головною метою навчання є вироблення в учнів мовленнєвих (комунікативних) умінь необхідних для опанування літературної рідної мови, формування навичок для майбутнього вивчення рідної мови як предмету за програмою з молдовської мови у середніх та старших класах 11-річної школи.

Вивчення молдовської мови відповідає чотирьом лініям (напрямам): комунікативній, лінгвістичній, соціокультурній, стратегічній.

Комунікативна лінія передбачає розвиток усного й писемного мовлення учнів, формування навичок успішної реалізації комунікативної діяльності. Здійснення цих цілей потребує вироблення в учнів умінь сприймати усне повідомлення, умінь тримати діалог, читати, індивідуально працювати з книжкою, спілкуватися письмово.

Лінгвістична лінія передбачає пізнання мови і лінгвістичних компетенцій: збагачення словника, творення слів, будування словосполучень, речень, формування і розвиток орфографічних, орфоепічних навичок тощо.

Мета **соціокультурної лінії** – формування в учнів національної свідомості, знайомство учнів з історією, культурою, традиціями інших народів.

Стратегічна лінія передбачає розвиток загально-навчальних навичок, умінь виконувати різні комунікативні вправи, формування навичок контролю результатів, визначення та коригування помилок (індивідуально, в класі); виробляє й розвиває навички логічного мислення: аналіз, порівняння, узагальнення, аргументування.

Структура початкового курсу з молдовської літературної мови побудована таким чином: «Усний курс» (1-й клас); «Розвиток усного мовлення. Читання. Письмо» (2-й клас); «Сучасна молдовська літературна мова» (3-й і 4-й класи).

Відповідно новим вимогам *Стандарту*, програма структурується на основі цілей, здатних охопити головне у навчальній діяльності: а) розвиток умінь сприймати усне й письмове повідомлення; б) розвиток умінь усного і письмового спілкування.

Мета навчального процесу у 1-му класі - ознайомлення учнів з молдовською мовою – способом спілкування, пізнання навколишнього світу; вироблення і розвиток навичок правильної артикуляції (відповідно орфоепічним нормам молдовської літературної мови), аудіювання (слухання і сприймання літературної мови) та розвитку мовлення (усне повідомлення: діалог, монолог, вираження повідомлення відповідно синтаксичним нормам, засвоєння і застосування літературної лексики).

Усний курс орфоепічних умінь здійснюватиметься за допомогою вчителя та шляхом використання його учнями. Вчитель вимовлятиме слово таким чином, щоб учень міг чути ясно і правильно кожен окремий звук слова.

Багаторазове правильне повторення слів, словосполучень, речень, вживання нових слів у різних ситуаціях спілкування дозволяють обов'язкове і свідоме засвоєння матеріалу. Необхідно, щоб протягом уроку учні збагачували словник хоча б 5 – 7 новими словами.

У першому класі учні отримують знання або за допомогою ілюстративного матеріалу, або шляхом перекладу слів. Переклад застосовується у тих випадках, коли інші методи неефективні або безрезультатні. Учитель слідкує за рівнем засвоєння рідної мови: учень вчить слова, речення, не тільки для того, щоб уміти відповідати на запитання вчителя або однокласників, а й для того, щоб навчитися самостійного формулювати запитання з опорою на вивчені слова.

Велике значення надається й аудіюванню молдовської мови, артикуляції звуків, вимовлянню слів, речень, знайомству з відмінюваними формами іменника, граматичним значенням дієслова та інших частин мови. Належна увага надаватиметься сприйманню, відчутті, усвідомленню, розумінню значення слів, речень, повідомлень молдовською мовою. Необхідно призвичаювати учнів застосовувати щойно вивчені слова, речення у розмові з однокласниками, дотримуючись правилам етики спілкування. Ці уміння необхідно формувати систематично.

Під час будування учнями речень або невеликих оповідань, учитель зобов'язаний порівнювати граматичну структуру молдовської й української, російської мов та доступно пояснювати відповідності й невідповідності форм.

Необхідно, щоб теми усного курсу відповідали віковим особливостям учнів: треба взяти до уваги й соціальну, культурну ситуацію.

Учні першого класу навчатимуться творити різноманітні речення (за метою висловлювання), вживати їх в усному мовленні; вчитимуться нама'ють і гарно, виразно декламуватимуть вірші, прислів'я, приказки.

При вивченні нової теми, необхідно будувати розмову учитель – учень таким чином, щоб повторювався попередньо пройдений навчальний матеріал: слова, вирази, речення... На уроках необхідно, щоб учні мали змогу якнайбільше говорити, творити невеликі повідомлення, а вчитель створює належні умови для спілкування, допомагає правильно висловлюватися.

Викладання й засвоєння молдовської мови в 2-му класі охоплює три періоди: добукварний період, букварний період, післябукварний період.

Основною задачею початкового циклу являється вироблення основних навичок інтелектуальної діяльності учнів – читання і письмо. Необхідно, щоб виробленню міцних умінь і навичок читання, письма, їх постійному тренуванню надавалась найбільше увага, адже вони забезпечать подальшу навчальну та особистісну діяльності учнів.

Засвоєння техніки читання та письма поєднуюватиметься з намаганням розуміння змісту тексту (речення).

Під час слухового сприйняття звуків і букв іноді з'являються труднощі, які призводять до хибного вимовляння (опускаються закінчення слів, неправильно наголошуються слова тощо). Учитель, звертатиметься, у таких випадках, до різноманітних фонетичних вправ, що забезпечить у майбутньому грамотність.

Труднощі виникають в учнів 2-го класу і під час засвоєння письма, адже їм потрібно здійснювати ряд дій. Застосування письма і читання відповідно психологічним особливостям маленьких школярів передбачає глибоке знання деяких орфоепічних понять з молдовської мови: групи букв *ch, gh* (перед *e, i*); букви *c, g* (перед *e, i*); буква *x*, яка передає звуки *cs, cz*; вимовляння дифтонгів *ai, oa, oi, ia, ie, ai...* та трифтонгів *oai, iai, eai...* у різних позиціях в складі слова; голосних *e, i* на початку слова або голосного і на кінці слова тощо.

У період читання і письма застосовується як аналіз: розчленування слів на звуки або букви, як і синтез: поєднання звуків і букв у склади або слова, їх читання.

Серед цілей добукварного періоду виділяються наступні: учні будуть здатні ставити запитання, відповідати на запитання, будувати слова, речення за ілюстрацією або з опорою на певні подані слова; визначати кількість слів у реченні, ідентифікувати вивчені звуки, відтворити зміст невеликого прослуханого тексту: найчастішими формами роботи

на даному етапі є бесіди (теми: *Перший день школи, Мої однокласники, Мої іграшки, Шкільні речі, Моя форма, Моя парта* тощо), розповідь (за малюнками Абетки) та повідомлення (учні розповідають про деякі події, свідками яких вони були або почули від інших).

Такі форми роботи є гарним способом тренування говоріння, за умовою, що учні дотримуються вимог учителя: а) говорити ясно, голосно, цілими реченнями; б) уважно слухати, (не перериваючи без причини) повідомлення інших учнів тощо.

На кінець *букварного періоду* учні будуть здатні правильно вимовляти звуки; поділяти слова на склади, сприймати звуки, з яких складаються слова; сприймати в мовленнєвому потоці слова і речення; читати плавно тексти (30 – 40 слів); писати одно – трискладові слова, списувати короткі тексти; писати під диктовку склади, слова, речення або тексти (25 – 30 слів); розповідати за зображенням; заслухати й переказати оповідання за допомогою запитань, поставлених учителем; довести розуміння деяких слів, виразів, речень, текстів; тримати розмову, ініційовану однокласником або вчителем. На даному етапі учні ознайомлені з усіма літерами алфавіту молдовської мови.

Післябукварний період являється синтезом навчальної діяльності читання – письмо. І першим кроком у роботі з текстом. Головна мета післябукварного періоду – розвиток навичок читання – письма, які формувалися на попередньому етапі. Цьому процесу підпорядковуються:

а) *розшифровування тексту* (плавне, правильне, свідоме письмо (списування, диктант, само диктант тощо);

б) *розкодовування тексту* (визначення нових слів; їх пояснення; правильне написання нових слів тощо);

в) *сприймання тексту* (співвідношення тексту з його змістом; пояснення заголовка; читання фрагментів і переказ їх; опис місцевості, подій; вираження почуттів, ставлень);

г) *тренування комунікативних навичок* (формулювання запитань; будування правильних відповідей; демонстрація інтересу до участі у дискутуванні; висловлювання особистих суджень про текст; письмове редагування відповідей; правильне письмо, яке відповідає графічним, орфографічним, пунктуаційним правилам; правильне, естетичне розташування написаного).

На даному етапі систематично проводиться *читання роз тлумачення*: цілісне прочитання тексту, розчленування тексту на логічні частини; читання фрагментів, визначення нових слів, виразів, їх пояснення; відтворення кожного фрагменту; формулювання теми і головної думки; тощо).

Застосовуватимуться різні засоби: читання ланцюжком, вибіркове читання за ролями, у парах, що надасть можливість читати кожному учневі.

Письмові вправи у післябукварному періоді різноманітні: списування, диктант, само диктант; вправи переходу від однини до множини і навпаки; заміна особи дієслова, визначення багатозначних слів, доповнення тексту, заміняючи малюнки власними словами тощо.

На кінець року цього етапу тренувальні вправи передбачають:

а) застосування окремих орфографічних правил (поділ слів на склади, вживання розділових знаків);

б) правильне розташування написаного;

в) чіткість і естетичність письма.

У 3 – 4 передбачається мовчазне читання і читання вголос текстів, які відповідають вимогам Державного Стандарту початкової освіти з дотриманням орфоепічних норм. Читання літературною мовою співвідноситься із збагаченням словника і усним спілкуванням.

У цих класах удосконалюватимуться навички правильного письма із застосуванням орфографічних правил. Учні писатимуть не тільки диктанти,

самодиктанти, а й перекази, маленькі твори, спираючись в якійсь мірі на знання й уміння, отримані на уроках української мови.

Актуалізація, систематизація й поглиблення знань здійснюється протягом навчального року.

Учні знайомляться з ознаками різних текстів (розповідь, опис, роздум,) навчаються аналізувати, висувати висновки щодо прочитаного або створеного.

Під час ознайомлення з частинами мови, більша увага приділятиметься їх загальним рисаь, ознакам. Розвиток усного й писемного мовлення здійснюватиметься різними методами, технологіями: співробітництво, робота в парах, в групах тощо.

Навчати учнів будувати твори, означає навчати спостерігати, записувати, міркувати, розповідати. Вчитель зможе досягти результатів завдяки систематичній роботі, наполегливості і вимогливості.

Тематика читання логічно продовжує тематику, передбачену програмою у наступних класах, а вивчення нового матеріалу базується на знання, отримані у 1 -2 класах.

Вивчення молдовської мови в початкових класах закладає основи лінгвістичної, комунікативної компетенції, необхідної для подальшого вивчення молдовської літературної мови у 5 – 11 класах.

1 клас **Усний курс**

(70 годин, 2 години на тиждень; 3 години на повторення і систематизацію вивченого матеріалу на кінець року і 4 години резервного часу)

I.Комунікативна лінія (на весь навчальний рік)

Зміст навчального матеріалу	Актуальні вимоги щодо рівня навчання учнів
Аудіювання Поведінка слухача з метою розуміння змісту повідомлення малого обсягу. Розуміння запитань, завдань учителя. Сприйняття і підтвердження заслуханого повідомлення. Аудіювання і розуміння на слух окремих діалогів, монологів (художній та розмовний стилі) у контексті різних літературних жанрів: небилиця, жартівне оповіданнячко, байка, вірш, оповідання, загадка, приказка тощо. Розуміння основної думки заслуханого тексту з опорою на питання (хто?, що?, де?, коли?, як? тощо) відтворення, візуалізації тексту.	Учень: *слухаючи тексти, підтверджує правила поведінки при під час сприйняття усного донесення; *сприймає слова, вирази, промовлені з певною метою (кілька разів) і їх значення; подібні завдання проводяться після кількох аудіювань; *розуміє і відповідає на запитання на основі відчутого донесення, яке потребує короткої відповіді; *малює, за своїми можливостями, предмети, які відповідають заслуханим словам, реченням.
Говоріння. Діалог Формування правильних навичок спілкування і способу вислову.	Учень: *вимовляє, правильно артикулюючи, слова і словосполучення; *уважно слухає співрозмовника і дотримується комунікативних норм при

Правила поведінки під час діалогу.	спілкуванні, застосовує правила ввічливості; *включається в діалогічне спілкування відповідно ситуації; *використовує формули звертання, тримання діалогу;
Будування діалогу з опорою на допоміжні матеріали.	*складає запитання та відповіді на них, спираючись на заслухані тексти, малюнки; діалоги за уявленням, за переглянутими фільмами, життєвими ситуаціями тощо; *знає формули тримання діалогу;
Розташування реплік в діалозі (запитання – відповідь).	*коротко інформує про окремі вчинки, події, персонажі; *будує діалог за зразком;
Повторення слів, словосполучень, поданих учителем.	*будує за алгоритмом репліки на тему.
Монолог Ознаки правильного способу вислову (чіткість, правильність, використання адекватного словникового запасу).	*розрізняє висловлювання співрозмовника, ритм спілкування. Відповідність або невідповідність описаній ситуації;
Складання простих речень за зразком або самостійно.	*висловлює почуту або прочитану вчителем інформацію; *розмовляє не поспішаючи, адекватним голосом, чітко, без напруження;
Декламація.	*регулює тон, інтонацію, темп голосу;
Складання коротких оповідань, спираючись на допоміжні матеріали (уявлення малюнки, життєві ситуації тощо).	* будує речення, усно виражає власні судження про почуте.

Міжпредметні зв'язки: виразне читання художніх творів (література), усний опис картин, які зображують природу, тварин, рослин, (природознавство).

II. Лінгвістична лінія (на весь навчальний рік)

Зміст навчального матеріалу	Актуальні вимоги до рівня навчання учнів
Текст Практичне засвоєння поняття про текст і його ознаки: - зміст - заголовок; - тема, ключові слова - основна думка. Розчленування зв'язного мовлення на речення.	Учень: *підбирає влучний заголовок для тексту (за допоміжними матеріалами); *визначає кількість речень у тексті (2-3 речення); *визначає тему (про що? про кого? говорить автор у тексті?) і основну думку (що саме сказав автор?) заслуханого тексту; * визначає ключові слова в тексті.
Синтаксис Застосування елементарних синтаксичних понять в усному мовленні.	*визначає на слух види речень за метою висловлювання; за емоційним забарвленням.

<p>Практичне засвоєння речень за метою висловлювання (без вживання термінів): речення, в якому про щось (про когось) розповідається, в якому формулюється запитання, які містять прохання, наказ (речення розповідні, питальні, наказові). Інтонація в кінці речення (окличні речення).</p> <p>Поняття про порядок слів у реченні.</p> <p>Вироблення навичок творення словосполучень і речень.</p>	<p>*розрізняє закінчене і незакінчене речення;</p> <p>*творить словосполучення за зразком і речення різні за метою висловлювання (самостійно);</p> <p>промовляє речення у відповідності з кінцевим розділовим знаком;</p> <p>*доповнює речення 2 – 3 словами із поданого ряду слів; складає речення за малюнком, за поданим початком або за опорними словами тощо;</p> <p>*дотримується порядку слів та словосполучень у реченні.</p>
<p>Морфологія</p> <p>Елементарне поняття про морфологію (практично).</p> <p>Розчленування речень на слова. Значення слова.</p> <p>Окремі граматичні форми (без вживання термінів): загальне поняття про іменник та його морфологічні ознаки, рід, число; загальне поняття про прикметник та його морфологічні ознаки, рід, число; застосування в усному мовленні числівників (кількісних, порядкових). Практичне засвоєння поняття про рід, число порядкових (<i>a doua, al doilea...</i>) і кількісних числівників (<i>doi, două</i>); використання числівників від 1 до 20; загальне поняття про дієслово, визначення його у повідомленні; ознайомлення з особою, числом і часом дієслова: теперішній, минулий, майбутній, з опорою на маленькі тексти, вислови і приклади учнів; елементарне поняття про займенник; визначення і застосування в усному мовленні особи, числа, наголошених (повних) і ненаголошених (коротких) форм особових займенників: <i>eu mi, mă, tu, ti, te, ți...</i>; визначення і застосування в усному мовленні і в усних текстах присвійних займенників: <i>mea, meu, nostru, noastre...</i></p> <p>Загальне поняття про прийменник: <i>cu, pe, despre, la, sub</i>.</p> <p>Елементарне поняття про сполучник; роль сполучників <i>și, dar</i> у реченнях.</p>	<p>*порівнює слово із зображенням предмета, дії;</p> <p>*формулює запитання про значення слова;</p> <p>*розрізняє частини мови за родами та числами;</p> <p>*створює, усно, множину різних частин мови;</p> <p>*узгоджує форми дієслова з формами особових займенників: <i>eu citesc, noi citim...</i></p> <p>*правильно застосовує наголошені (повні) й ненаголошені (короткі) форми особових і присвійних займенників.</p>

<p>Фонетика Загальне поняття про звук.</p> <p>Звуки голосні і приголосні.</p> <p>Вироблення уміння правильно вимовляти звуки, розрізняти голосні і напівголосні звуки: <i>caiet, obiect, miere</i>.</p> <p>Елементарне поняття про наголос і його значення. Поділ слів на склади.</p> <p>Звуки в складі слова.</p>	<p>*правильно вимовляє звуки;</p> <p>*правильно наголошує слова;</p> <p>*впізнає голосні і приголосні звуки;</p> <p>*визначає правильне наголошування слова;</p> <p>*поділяє слово на склади;</p> <p>*вимовляє ланцюжком, за учителем звуки слів (застосовуються 1-2складові слова).</p> <p>* додає або відкидає окремі звуки в словах з метою утворення нового слова: <i>mac, rac, tac...</i></p>
<p>Лексика Вироблення уміння: - впізнавати слова, які називають предмети пізнання: (<i>cine? ce?</i>), дію (<i>ce face? ce a făcut? ce va face?</i>), ознаку предмета (<i>ce fel de? care?</i>), кількість предметів (<i>cîte? cîți?</i>); розрізняти літературну і нелітературну (діалектну) форми слова.</p>	<p>*розуміє значення слова (за допомогою вчителя, в результаті власних висновків);</p> <p>*запам'ятовує, застосовує слова і словосполучення, які сприяють збагаченню словника.</p>

Міжпредметні зв'язки: речення, різні за метою висловлювання, вживання прикметників як засобу увиразнення (література); звук (музика); вживання великої літери у власних назвах (природознавство)

III. Соціокультурна лінія

Орієнтовна тематика	Актуальні вимоги до рівня навчання учнів
<p>Шедеври усної народної творчості. Молдовські літературні і нелітературні казки, світові. Колискові пісні.</p>	<p>Учень: *слухає і розуміє зміст загадок, пісень, казок тощо...; *знає назви казок, колискових (вимовляє чітко, розбірливо, слова, речення).</p>
<p>Моя Батьківщина - Україна</p>	<p>*складає речення які оспівують красу і багатства батьківщини; *декламує вірші про батьківщину; *знає пісні.</p>
<p>Моя школа. Клас і відносини з однокласниками.</p>	<p>*використовує нові слова, складає речення про рідну школу; *усвідомлює значення нових слів, відносно теми; *складає речення про дружбу, пошану, толерантність у відносинах з однокласниками.</p>

Зимові свята молдован. Новий рік (колядка, щедрівка). Різдво.	*розуміє, усвідомлює зимові свята молдован. Запам'ятовує вірші, колядки, щедрівки; *заслуховує тексти, складає речення стосовно молдовським зимовим традиціям, звичаям.
Рідний край. Походження.	*збагачує словник, запам'ятовує вірші, віршовані рядки, пісні відповідно темі; *будує речення в яких оспівується краса рідного краю.
Природа – друг людини.	*будує речення, які підтверджують знання про природу; *поєднує речення в маленькі тексти; *знає назви рослин, тварин тощо.

IV. Стратегічна лінія

Учень визначає рівень своєї навчальної діяльності на основі програми для 1 класу; систематизує навички й уміння, отримані під час навчання; збагачує свій словник; застосовує навчальні навички відповідно до вимог монологічного та діалогічного спілкування; оцінює свої знання і отображає особисту думку.

2-й клас

(70 годин, 2 години на тиждень; 4 години на повторення і систематизацію вивченого матеріалу на кінець року і 4 години резервного часу)

I. Комунікативна лінія (на весь навчальний рік)

Зміст навчального матеріалу	Актуальні вимоги до рівня навчання учнів
Аудіювання Поведінка слухача з метою зрозуміти зміст повідомлення.	Учень: *підтверджує правила поведінки під час сприйняття усного повідомлення, заслуховуючи тексти;
Розвиток інтересу до висловленого повідомлення.	*слухає уважно, проявляє зацікавленість до висловленого вчителем повідомлення (репліки, міміка);
Аудіювання – розуміння монологів, діалогів, порівняно складніших, ніж у попередньому класі, з читаного тексту художнього або розмовного стилів (приказка, загадка, вірш, пісня тощо).	*сприймає слова, словосполучення, вирази й використовує їх в усному мовленні; *розуміє зміст віршів, приказок, загадок, казок, пісень; *використовує вивчені нові слова у власному контексті.
Демонстрація чутливості (емоції, почуття) до персонажів та їхніх дій на основі заслуханих текстів.	*ілюструє нові слова, речення більшої складності; *встановлює зв'язки між уявою і текстом.

<p>Говоріння Діалог Правила спілкування (слухання), активна участь у діалозі, демонстрація інтересу до змісту повідомленого; рівність у спілкуванні, етикет спілкування, чітка, правильна вимова тощо, складання 2 -3 реплік за темою.</p>	<p>*оцінює зміст діалогу, правильність вживання вербальних можливостей для тримання діалогу;</p> <p>*правильно застосовує формули ввічливості.</p>
<p>Розвиток уміння тримати діалог.</p>	<p>*тримає діалогічне мовлення відповідно ситуації.</p>
<p>Будування діалогів малого обсягу.</p>	<p>* формулює (запитання – відповідь)</p>
<p>Відтворення заслуханих діалогів.</p>	<p>*будує прості діалоги, доповнює незакінчені діалоги;</p>
<p>Тримання розмови на основі заслуханого діалогу.</p>	<p>*бере участь у розмові; *відповідає на репліки однокласників, учителя.</p>
<p>Монолог Розвиток здібностей монологічного мовлення (чіткість, послідовність викладу, співвідношення речень у тексті) Декламація. Стисле повідомлення прочитаного або заслуханого тексту. Складання зв'язного вислову, спираючись на допоміжні матеріали (малюнки, фільми, життєві тощо).ситуації</p>	<p>*висловлює короткі повідомлення; *переказує текст, використовуючи словосполучення, малюнки, ілюстрації тощо;</p> <p>*висловлює власну думку, доповнюючи текст у процесі переказування; *виразно декламує вивчені напам'ять тексти;</p> <p>*стисло передає зміст прочитаного або заслуханого; *самостійно складає тексти, за малюнком, уявою, фільмом, *виражаючи своє ставлення, власну думку.</p>
<p>Читання Ознайомлення із звуками і буквами молдовського алфавіту. Відповідна вимова буквосполучень: <i>ce, ci, che, chi, ge, gi, ghe, ghi, oa, ea, ia, ie.</i> Читання і розуміння значення слів, словосполучень, речень, маленьких текстів. Вироблення навичок читання вголос і мовчки тексту із 30-40 слів. Розуміння змісту прочитаного тексту з опорою на знання, отримані на уроках молдовської мови (усний курс), на власну уяву або власний досвід.</p>	<p>*знає букви молдовського алфавіту; *читає ізольовані великі і малі прописні букви; *запам'ятовує букви в алфавітному порядку;</p> <p>*читає слова, що містять названі буквосполучення, правильно їх вимовляючи; читає, розуміє слова, словосполучення, речення, маленькі тексти;</p> <p>*знаходить в тексті відповіді на запитання; *читає вголос виразно, дотримуючись орфоепічних норм; читає мовчки.</p>
<p>Письмо Друковані і прописні букви молдовського алфавіту. Розвиток і удосконалення навичок</p>	<p>*вміє писати друковані і прописні букви; *списує, правильно пише слова, словосполучення, речення;</p>

<p>письма латинською графікою.</p> <p>Розвиток навичок написання великих і малих букв, ізольовано, в словах, словосполученнях, реченнях.</p> <p>Написання великих прописних букв ускладненої конфігурації (<i>B, D, V, C, J</i> тощо) та їх сполучення з буквами в слові.</p> <p>Написання диктантів. Списування.</p>	<p>*списує друковані тексти і написані від руки (слова, словосполучення, речення);</p> <p>*пише правильно, відповідно нормам каліграфії, слова, словосполучення, речення;</p> <p>*пише правильно, дотримуючись орфографічних правил;</p> <p>*пише під диктовку словосполучення, речення, тексти малого обсягу;</p>
---	--

Міжпредметні зв'язки: художній твір, виразне читання, усний переказ текстів з описами (література.)

II. Лінгвістична лінія (на весь навчальний рік)

Зміст навчального матеріалу	Актуальні вимоги до рівня навчання учнів
<p>Текст</p> <p>Актуалізація понять:</p> <ul style="list-style-type: none"> - текст; - тема і основна думка; - ключові слова в тексті. <p>Словосполучення і речення.</p> <p>Творення словосполучень відповідно моделям.</p> <p>Складання речень і тексту за опорними словами.</p> <p>Структурування тексту.</p> <p>Підбирання заголовків для тексту і його частин.</p> <p>Елементи співвідношення речень у тексті.</p>	<p>Учень:</p> <p>*визначає тему, основну думку, ключові слова в тексті;</p> <p>*творює словосполучення, речення відповідно моделям;</p> <p>*структурує речення на словосполучення;</p> <p>*складає речення або тексти за опорними словами;</p> <p>*підбирає заголовків для тексту і його частин.</p>
<p>Синтаксис</p> <p>Поняття про словосполучення.</p> <p>Творення словосполучень (за допомогою вчителя, за поданою моделлю і самостійно).</p> <p>Повторення і поглиблення вивченого про речення.</p> <p>Моделювання структури речення; складання речення за моделлю.</p> <p>Актуалізація понять про типи речень за метою висловлювання.</p> <p>Пунктуація (поняття) в середині і на кінці речень.</p>	<p>*творює словосполучення, речення відповідно моделям і самостійно;</p> <p>*моделює структуру речення;</p> <p>*впізнає в тексті речення за метою висловлювання;</p> <p>*застосовує правильно на письмі розділові знаки на кінці речень (за метою висловлювання) і в середині речення;</p>
<p>Морфологія</p> <p>Поняття про іменник (повторення і поглиблення знань).</p> <p>Рід і число іменників.</p> <p>Іменники власні і загальні назви.</p> <p>Прикметник (поняття). Рід і число прикметників. Повторення і поглиблення знань.</p>	<p>*впізнає в тексті вивчені частини мови;</p> <p>*визначає форми однини і множини іменника, прикметника, займенника, дієслова;</p>

<p>Дієслово (поняття). Особа, число і час дієслова. Повторення і поглиблення знань.</p> <p>Займенник (поняття). Практичне застосування особових займенників (наголошених/ненаголошених) та присвійних займенників (повторення і поглиблення знань).</p> <p>Числівник (поняття). Кількісні і порядкові займенники (повторення і поглиблення знань). Правопис кількісних числівників від 20 до 50.</p> <p>Прийменник (поняття). Практичне застосування прийменників <i>pe, cu, la, despre, prin, sub</i> тощо у реченнях та словосполученнях.</p> <p>Сполучник (поняття). Практичне застосування сполучників <i>și, dar</i>.</p>	<p>*правильно змінює дієслова за особами і числами, визначає час (без вживання термінів теперішній, минулий, майбутній);</p> <p>*впізнає в текстах наголошені й ненаголошені форми особових і присвійних займенників і використовує в усному і писемному мовленні;</p> <p>*правильно пише числівники.</p> <p>*визначає в реченнях, в текстах числівники, використовує в усному і писемному мовленні числівники від 20 до 50;</p> <p>*визначає в текстах, реченнях сполучники і прийменники;</p> <p>*усно, за допомогою запитань, встановлює співвідношення слів у реченнях.</p>
<p>Будова слова Загальне уявлення про будову слова: корінь, префікс, суфікс, основа, закінчення.</p>	<p>*визначає складові частини слова;</p> <p>*розмежовує складові частини слова.</p>
<p>Фонетика Звуки і букви молдовської мови. Голосні і приголосні. Напівголосні. Склад. Поділ слів на склади. Наголос. Наголошені склади.</p> <p>Сполучення букв, які позначають один звук: <i>se, ci, ge, gi, cs</i>. Їх правопис. Правильне вимовляння звукосполучень <i>oa, ua, ia</i>.</p> <p>Букви молдовського алфавіту, які мають однакову сонорну і графічну форми як в українській: <i>i, o</i>.</p> <p>Букви молдовського алфавіту. Які мають однакову графічну, але різну сонорну форму в українській: <i>e, u, y</i>.</p> <p>Перенос слів.</p>	<p>*знає молдовський алфавіт;</p> <p>*розташовує слова в алфавітному порядку;</p> <p>*розрізняє на слух голосні і приголосні;</p> <p>*здійснює фонетичний аналіз слів;</p> <p>*визначає наголошений склад;</p> <p>*правильно вимовляє і записує буквосполучення;</p> <p>*поділяє слова на склади; правильно переносить слова із рядка в рядок.</p>
<p>Лексика Збагачення словника учнів відповідно вивченим темам. Практичне застосування вивчених слів. Однозначні й багатозначні слова.</p>	<p>* використовує в спілкуванні нові вивчені слова;</p> <p>*збагачує словник під час читання, письма;</p> <p>*розрізняє однозначні й багатозначні слова;</p> <p>*використовує тлумачний словник.</p>

Міжпредметні зв'язки: розповідні, питальні, наказові; прості, складні в художніх творах (література), звук (музика).

III. Соціокультурна лінія

Орієнтовна тематика	Актуальні вимоги до рівня навчання учнів
---------------------	--

Державні символи України (гімн, прапор, герб).	Учень: *знає державні символи України; *складає речення, які характеризують державні символи України;
Весна. Ознаки весни. Місяці. Весняні свята. (вербна неділя, Паска)	*знає вірші, загадки про пору року – весна; *творює невеликі повідомлення стосовно весняних свят у молдован; *пам'ятає весняні місяці; *збагачує словник новими словами.
Історична батьківщина – Республіка Молдова.	*складає речення за ілюстраціями, які оспівують багатство і красу історичної батьківщини; *поєднує речення в текст; * знає пісні, вірші легенди.
Сім'я. Родина.	*розповідає про членів своєї сім'ї, їхні професії; *знає свята (дні народження членів сім'ї тощо); *шанує й поважає сім'ю, родичів; *вчить пісні про батьків; * декламує вірші; *знає вірші присвячені дідусеві, бабусі, мамі, татові, сестрі, братові тощо.
Норми поведінки.	* пам'ятає слова і формули вітання, відповідних звертань, висловів, які дозволяють тримати розмову в різних ситуаціях.
Краса природи рідного краю	*складає речення, короткі повідомлення, які оспівують красу пор року: весна, осінь, зима в рідному краї.

IV. Стратегічна лінія

Учень організовує навчальну діяльність відповідно програмі для 2 класу: складає план – алгоритм, який дозволить здійснення навчальних цілей: самостійно користуватися підручником, аналізувати, узагальнювати, порівнювати різні явища, пов'язані з мовою і спілкуванням, самостійно оцінювати результат навчання.

3-й клас

(70 годин, 2 години на тиждень; 4 години на повторення і систематизацію вивченого матеріалу на кінець року і 4 години резервного часу)

I. Комунікативна лінія

(на весь навчальний рік)

Зміст навчального матеріалу	Актуальні вимоги до рівня навчання учнів
Аудіювання Слухання – розуміння текстів порівняно більших за обсягом, ніж у попередньому класі. Розуміння тексту відповідно вимогам програми з мови. Творення уявних картин, опис	Учень: *слухає уважно текст, не перериваючи вчителя, дотримується тональності і темпу мовлення; *розуміє текст, більший за обсягом, ніж у 2 класі; *відповідає на запитання, повідомляє про

<p>персонажів за вивченим матеріалом.</p> <p>Розвиток уваги, пам'яті під час аудіювання.</p> <p>Розуміння змісту, значення речення за метою висловлення, виразу, тексту.</p>	<p>картини, уявленні під час читання персонажі;</p> <p>*використовує вивчені нові слова у власних контекстах;</p> <p>*володіє термінологією, відповідно навчальній дисципліні, спираючись на вивчене;</p>
<p>Говоріння Діалог Культура спілкування (слухання), активна участь у діалозі, демонстрація інтересу до повідомлення, культура; висловлювання (чітко, правильне говоріння тощо), складання 3 – 4 реплік за темою. Відтворення заслужаних діалогів; Будування діалогу на основі особистого життєвого досвіду або за Прочитаними текстами. Організація реплік (запитання-відповідь).</p>	<p>*оцінює адекватність вживання словесних засобів для тримання діалогу; *доречно застосовує формули ввічливості;</p> <p>*відтворює за ролями діалоги з різних літературних текстів;</p> <p>*складає діалог на основі окремого епізоду прочитаного або заслуханого тексту; *доповнює незавершений діалог; *включається в діалогічне спілкування відповідно створеній ситуації; *будує за алгоритмом репліки за темою.</p>
<p>Монолог Розвиток здібностей монологічного мовлення: чіткість, співвідношення речень у тексті, послідовність викладу. Усне переказування заслуханого або обговореного тексту . Повідомлення про події, випадки з життя тощо.</p>	<p>*будує короткі повідомлення, дотримуючись послідовності викладу; *переказує текст, використовуючи малюнки, ілюстрації тощо; *виражає особисту думку, доповнюючи текст під час переказування; *дотримується вимог до усного мовлення; *переказує текст, спираючись на допоміжні матеріали (опорні слова, план, малюнки, уявлення тощо); *розповідає знайомий текст, дотримуючись послідовності викладу.</p>
<p>Читання Удосконалення техніки читання. Правильне, свідоме, зв'язне, виразне читання вголос і мовчки.</p>	<p>*виразно читає вголос, дотримуючись орфоепічних норм (правильність, чіткість, інтонація, темп тощо); *читає плавно поданий текст, без пропусків, не спотворюючи слова; *відчуває при самостійному читанні зміст тексту, значення і смисл слів; *сприймає тексти, що відносяться до знайомих учням жанрів; *ставить запитання і відповідає на них, спираючись на поданий текст;</p>

Поступове формування навичок роботи з текстом.	*застосовує питання для сприйняття і аналізу тексту, визначає основну думку.
<p>Письмо Удосконалення навичок письма;</p> <p>Складання 2 – 3 речень та їх поєднання у текст;</p> <p>Формування уміння писати перекази, диктанти;</p> <p>Редагування створених текстів (невеликого обсягу).</p>	<p>*списує 30 -40 слів за хвилину;</p> <p>*складає речення на задану тему і вводить їх у текст;</p> <p>*правильно пише слова, що містять вивчені орфограми, доносячи прочитане, заслухане;</p> <p>пише диктанти, перекази малого обсягу;</p> <p>*розрізняє буквосполучення, як передають один звук і буквосполучення, які відповідають різним звукам;</p> <p>*пише перекази за планом;</p> <p>*редагує невеликі розповідні тексти, спираючись на отримані за програмою знання.</p>

Міжпредметні зв'язки: художній твір, виразне читання, опис предметів/тварин, зовнішності персонажів (література), лінгвістичні засоби виразного читання (читання).

II.Лінгвістична лінія

(на весь навчальний рік)

Зміст навчального матеріалу	Актуальні вимоги до рівня навчання учнів
<p>Текст</p> <p>Актуалізація та поглиблення знання про текст. Тема та основна думка тексту. Структура тексту. Заголовок. Абзац. Види текстів: розповідь, опис, роздум. План тексту (колективне складання плану і поступовий перехід до самостійного будівництва плану).</p>	<p>*визначає тему і основну думку тексту;</p> <p>*розчленовує текст на логічні відрізки;</p> <p>*озаглавлює текст;</p> <p>*додержує абзаци при складанні тексту;</p> <p>*складає самостійно план тексту;</p> <p>*розрізняє створений текст і окремі речення, не пов'язані змістом;</p> <p>*визначає тип тексту;</p> <p>*редагує текст з опорою на вивчене про текст.</p>
<p>Синтаксис</p> <p>Удосконалення знань про речення.</p> <p>Види речень за метою висловлювання..</p> <p>Головні і другорядні члени речення.</p> <p>Загальне поняття про порядок слів у реченні.</p> <p>Звертання. Розділові знаки при звертанні.</p>	<p>*складає розповідні, питальні, окличні і наказові речення;</p> <p>*визначає вид речень за метою висловлювання;</p> <p>*дотримується порядку слів у реченні;</p> <p>*визначає і розрізняє головні члени речення і другорядні члени речення;</p> <p>*інтонує речення і правильно вживає розділові знаки на кінці речення</p> <p>*вводить звертання у текст, дотримуючись правил пунктуації.</p>
<p>Морфологія</p> <p>Загальне поняття про частини мови.</p>	<p>*визначає в текстах частини мови;</p>

<p>Актуалізація і вдосконалення знань про морфологічні ознаки частин мови. Вироблення уміння визначати частин мови в тексті.</p> <p>Іменник. Число і рід іменника. Іменники загальні і власні назви. Правопис власних іменників. Іменники прості і складні. Правопис складних іменників. Прикметник. Число і рід прикметника. Дієслово. Особа, число, часи дієслова. Дієвідмінювання дієслів: теперішній та майбутній час дійсного способу (без вживання термінів). Правопис дієслів з особовими займенниками. Займенник. Рід, число, особа особового займенника. Прийменник. Роль прийменника у реченні. Використання прийменників в усному і писемному мовленні.</p> <p>Правопис складених прийменників.</p> <p>Сполучник (актуалізація знань). Практичне застосування сполучників у реченні.</p>	<p>*визначає рід, число іменника, правильно пише власні і загальні іменники.</p> <p>*розрізняє ступені порівняння прикметників.</p> <p>*дієвідмінює дієслова дійсного способу;</p> <p>*впізнає в текстах займенники і визначає їх вид;</p> <p>*використовує прийменники в усному і писемному мовленні;</p> <p>*використовує в усному і писемному мовленні прийменники і сполучники.</p>
<p>Будова слова Повторення і поглиблення знань про будову слова: - основа, закінчення, префікс, суфікс, корінь. Будова слів за допомогою префіксів і суфіксів Правильне написання префіксів і суфіксів. Споріднені слова. Їх корінь. Слова з двома -н. Аналіз слів за будовою.</p>	<p>Учень:</p> <p>*розрізняє основу слова і закінчення;</p> <p>*будує нові слова за допомогою суфіксів і префіксів;</p> <p>*правильно пише слова з префіксами, суфіксами і двома -н;</p> <p>*творює ряди споріднених слів;</p> <p>*аналізує слова за будовою.</p>
<p>Фонетика Повторення і закріплення знань з теми «Фонетика»:</p> <ul style="list-style-type: none"> - звуки, букви молдовської мови; - голосні, напівголосні, приголосні; - наголос, склад наголошений/ненаголошений; - склад, поділ слів на склади; - урегульований перенос слів з одного рядка в інший; - буквосполучення вивчені у 	<p>Учень:</p> <p>*знає букви молдовського алфавіту;</p> <p>*розрізняє голосні і напівголосні, голосні і приголосні;</p> <p>*правильно наголошує слова, визначає наголошений склад;</p> <p>*ділить слова на склади;</p> <p>*правильно переносить слова із рядка в рядок при письмі;</p> <p>*правильно пише буквосполучення;</p>

<p>попередніх класах та їх правопис.</p> <p>Буквосполучення <i>ia, ea, ie</i>.</p> <p>Подвоєні приголосні (<i>cc, tt</i>) та подвоєні голосні (<i>e-e, i-i, o-o, u-u</i>) в словах.</p> <p>Фонетичний аналіз слів.</p>	<p>* здійснює фонетичний аналіз слів.</p>
<p>Лексика</p> <p>Лексичне значення слова.</p> <p>Однозначні й багатозначні слова (узагальнення)</p> <p>Слова з прямим і переносним значенням.</p> <p>Синоніми.</p> <p>Антоніми.</p> <p>Вироблення уміння працювати з тлумачним, орфографічним та двомовним (молдовсько-українським, українсько-молдовським, словниками).</p>	<p>Учень:</p> <p>*розуміє смисл / значення слів;</p> <p>*розрізняє слова з прямим значенням і слова з непрямим значенням;</p> <p>*застосовує в усному і писемному мовленні синоніми і антоніми;</p> <p>*користується названими словниками.</p>

Міжпредметні зв'язки: прикметники як засіб художнього вислову (література), застосування прикметників для опису окремих явищ (природознавство), застосування особових займенників у спілкуванні (усному/писемному) на уроках і в позаурочний час, використання дієслів на уроках читання, природознавства математики тощо.

III. Соціокультурна лінія

Орієнтовна тематика	Актуальні вимоги до рівня навчання учнів
Усна народна творчість (літературні казки, народні казки, легенди, приказки, загадки).	<p>Учень:</p> <p>*розуміє і виявляє інтерес до усної народної творчості;</p> <p>*пам'ятає назву 2 – 3 легенд, пісень, 4 – 5 казок;</p> <p>*знає основних авторів, головних героїв прочитаних або заслуханих творів;</p> <p>* розповідає напам'ять вірші;</p> <p>* знає 3 – 4 загадки, приказки;</p> <p>* виразно читає вірші, казки, легенди тощо;</p> <p>*сприймає загальну інформацію в літературному тексті фольклорному тексті.</p>
Золота осінь. Місяці. Ознаки осені.	<p>*знає осінні місяці;</p> <p>*переказує стисло текст про осінь;</p> <p>* знає поведінку тварин і птахів;</p> <p>* виразно читає напам'ять вірші, легенди, фрагменти з текстів, присвячених осені.</p>
Уявлена подорож в столицю нашої держави – Київ.	<p>*переказує заслуханий або прочитаний текст про місто Київ;</p> <p>* за допомогою вчителя виражає особисту думку про уявну подорож до Києва.</p>
Рідне село (місто)	розповідає стисло зміст 2 – 3 творів молдовських письменників, рекомендованих

	учителем або прочитаних самостійно, присвячених молдовському селу (місту); *складає невеликий текст про рідне місто (село), за допомогою дідусів, батьків, близьких тощо.
Оберіг, віночок	* складає 3 – 4 речення , в яких пояснює, що означає талісман, рушник, віночок у молдован

IV. СТРАТЕГІЧНА ЛІНІЯ

Учень організовує свою діяльність, виходячи з принципів, цілей програми для 3 класу. Систематизує і узагальнює навички спілкування, здійснює самоперевірку отриманих знань; виражає міркування у зв'язку з результатами, отриманими учнями, порівнюючи, аналізуючи, аргументуючи.

4 й клас

(70 годин, 2 години на тиждень; 4 години на повторення і систематизацію вивченого матеріалу на кінець року і 4 години резервного часу)

I. Комунікативна лінія

(на весь навчальний рік)

Зміст навчального матеріалу	Актуальні вимоги до рівня навчання учнів
<p>Аудіювання Роль аудіювання як складової частини розвитку мовлення. Аудіювання різних за жанром текстів: художній, науково-художній, науково-популярний. Розуміння змісту, теми, основної думки. Формування уявлення ілюстрації, образів за змістом тексту. Розвиток уваги і пам'яті під час аудіювання. Власна думка учня щодо заслуханого тексту. Розуміння тексту за змістом.</p>	<p>Учень: *пояснює роль аудіювання, розуміння заслуханого тексту; *розуміє з одного читання зміст тексту більшого обсягу, ніж у попередніх класах (казки, вірші, загадки, пісні тощо); *розуміє, що розповідають однокласники; *з'ясовує відповідність або невідповідність заслуханого поданому плану; *з'ясовує співвідношення малюнок/речення, текст; *пояснює яких персонажів уявив під час аудіювання; *називає в тексті окремі слова, вислови, які вразили; *самостійно групує слова, словосполучення, речення, які запам'ятав під час аудіювання. *</p>
<p>Говоріння Діалог Дотримання норм поведінки під час діалогу (уважно слухає, відповідає на запитання, тримає діалог, поважає думку співрозмовника тощо). Відтворення заслуханих діалогів. Формулювання запитань-відповідей на основі заслуханих текстів, прочитаних малюнку, уявлення. Самостійне будівництво діалогів, спираючись на допоміжні матеріали, на теми за бажанням учнів. Інсценування тексту у формі діалогу. Культура спілкування під час діалогу.</p>	<p>Учень: *тримає діалог з однокласниками; *дотримується правил спілкування; *будує діалог, виходячи із змісту опису, повідомлення; *доповнює заслуханий текст; *будує діалог, обговорюючи з однокласниками певну тему (запитання-відповідь); *правильно і швидко реагує на репліку співбесідника; *будує діалог, виконуючи різні ролі; *досліджує зміст діалогу, чи не допущені помилки;</p>

	<p>* виражає особисту думку про зміст діалогу; * обговорює зміст і спосіб будування діалогу, причини успіху або невдачі.</p>
<p>Монолог Докладний, вибірковий переказ заслуханого і обговореного тексту, розповідь з елементами опису, спираючись на допоміжні матеріали (ілюстрації, план, опорні слова) або самостійно. Усний переказ прочитаного тексту. Усний твір на подану тему (за проблемою, життєвою ситуацією, прочитаного твору, передачі) тощо.</p>	<p>Учень: *переказує самостійно прочитаний текст з елементами опису діяльності, події; *будує усний твір за поданим початком і закінченням, за планом, за опорними словами; *стисло розповідає про події за поданою темою; *оцінює зміст і форму висловлювання.</p>
<p>Читання Удосконалення читання мовчки регулювання швидкості читання у співвідношенні з особистим ритмом мовлення. Формування навичок читання: цілісне, вибіркоче, за ролями. Формування умінь робити висновки за прочитаним текстом, визначати тему, сюжет, головну думку; ілюстрування подій, опис героїв. Розвиток умінь визначати структурні частини прочитаного тексту, їх послідовність, співвідношення. Викликання інтересу до прочитаного.</p>	<p>Учень: *читає вголос, мовчки вірші, приказки, прислів'я; *читає, дотримуючи відповідні паузи, темп читання, інтонацію логічний наголос; *розуміє різні тексти відповідно вимогам програми (ставить запитання, які розкривають тему, ідею твору і відповідає на них; * знаходить структурні частини тексту, за допомогою учителя і самостійно; *дотримується послідовності зв'язку речень у тексті; *читає й пояснює завдання до тексту; *сприймає загадки, приказки, прислів'я, казки тощо.</p>
<p>Письмо Удосконалення умінь списувати, писати зорово-слухові диктанти, перекази, твори. Редагування складених текстів у відповідності з отриманими знаннями з мови спілкування за програмою. Удосконалення навичок самоконтролю.</p>	<p>Учень: *складає 4 – 5 речень на певну тему і поєднує їх у текст; *пише диктанти різних видів, описує предмети, персонажі, події; пише стислі перекази за прочитаним або заслуханим текстом; *пише невеличкі твори за уявленням, малюнком; *демонструє критичне ставлення до різноманітних за типом текстів; *знаходить і коригує помилки самостійно створених текстах (відповідно знанням за програмою).</p>

Міжпредметні зв'язки: художній твір, виразне читання, тема та головна думка та їх роль у літературному творі, роздум (на основі вивченого матеріалу); засоби художньої виразності (читання); усний опис творів мистецтва: картини природи, опис тварин (живопис).

II.Лінгвістична лінія
(на весь навчальний рік)

Зміст навчального матеріалу	Актуальні вимоги до рівня навчання учнів
<p>Текст Актуалізація і закріплення знань про текст:</p> <ul style="list-style-type: none"> - типи текстів; - структура; - тема; - основна думка; - ключові слова; - озаглавлення тексту або підбирання нового заголовка. <p>Розвиток уміння визначати тип і структуру тексту, тему, основну думку, ключові слова окремого тексту, уміння давати заголовок, дотримуватися абзаців, редагувати створені тексти. Елементарне поняття про стилі мови. Художній стиль. Науковий стиль. Відмінність художніх текстів від наукових.</p>	<p>Учень: *будує речення і визначає їх види за метою висловлювання; *визначає головні, другорядні і однорідні члени речення; *дотримує порядок слів у реченні; *будує складні речення за поданими зразками; *розрізняє пряму мову і непряму мову; *складає речення з прямою мовою; *застосовує необхідні розділові знаки; *здійснює синтаксичний аналіз речень за допомогою учителя.</p>
<p>Синтаксис Поглиблення знань про речення. Головні члени речення. Другорядні члени речення: означення, додаток: прямий і непрямий, обставина. Однорідні члени речення (поняття). Пунктуація в реченнях з однорідними членами речення. Складне речення (загальне поняття) Елементи зв'язку простих речень у складні речення: <i>și, dar, iar, însă, cînd, unde cum</i> тощо. Пряма мова. Слова автора. Пунктуація в реченнях з прямою мовою. Звертання (закріплення). Загальне поняття про синтаксичний аналіз речень.</p>	<p>Учень: *будує речення і визначає їх вид за метою висловлювання; *визначає головні і другорядні члени речення, однорідні члени речення; *дотримується порядку слів у реченні; *будує складні речення за поданими моделями; *розрізняє пряму мову і слова автора; *складає речення з прямою мовою; *застосовує необхідні розділові знаки;</p>
<p>Морфологія Актуалізація, систематизація і поглиблення знань про морфологічні ознаки частин мови. Іменник. Рід і число іменників. Загальні і власні назви. Правопис іменників. Прикметник. Рід і число прикметників. Ступені порівняння прикметників. Роль прикметників в усному і письмовому спілкуванні.</p>	<p>Учень: *відмінює особові і присвійні займенники; *правильно використовує займенникові форми, притаманні молдовській мові;</p>

<p>Дієслово. Зміна дієслів за особами, числами.</p> <p>Дієвідмінювання дієслова у теперішньому, минулому, майбутньому часі.</p> <p>Початкова форма дієслова (інфінітив)</p> <p>Прислівник (загальне поняття).</p> <p>Відмінності прислівника і дієслова.</p> <p>Прислівники прості і складні (поняття). Правопис складних прислівників.</p> <p>Займенник. Відмінювання зворотних займенників. Займенники для вираження ввічливості : <i>dumneavoastră, dumneata, dumneaei, dumnealor</i>. Їх правопис.</p> <p>Правильне вживання специфічних для молдовської займенників, <i>mie, mi-e, ție, ți-e, ți-i, vouă, vi-i, nouă, ni-i, (pe) mine mă, (pe) tine te..., mie îmi, ție ți, nouă ne...</i></p> <p>Числівник. Використання і правопис кількісних числівників від 80 до 100.</p> <p>Правопис числівників: <i>o sută, o mie, două mii...</i></p> <p>Прийменник (закріплення знань).</p> <p>Будування речень з а допомогою сполучників (практично).</p> <p>Морфологічний аналіз частин мови за поданим учителем алгоритмом.</p>	<p>* змінює дієслова за особами, числами;</p> <p>*будує складні речення за допомогою сполучників;</p> <p>* знає їх основну граматичну ознаку і ставить до них питання</p> <p>* пояснює їх значення в тексті;</p> <p>*правильно пише вказівні займенники, займенники для вираження шанобливого ставлення; кількісні числівники;</p> <p>*здійснює морфологічний аналіз частин мови відповідно поданому вчителем алгоритму.</p> <p>* визначає серед слів займенники;</p> <p>* ставить питання до займенників;</p> <p>* пояснює лексичне значення займенників і роль у реченні;</p> <ul style="list-style-type: none"> • правильно вимовляє і пише числівники; • впізнає серед слів числівники;
--	---

<p>Будова слова</p> <p>Слухання, систематизація знань про будову слова:</p> <ul style="list-style-type: none"> - основа і закінчення; - корінь; - префікс; - суфікс. <p>Аналіз слів за будовою.</p>	<p>Учень:</p> <p>*аналізує будову слова.</p> <ul style="list-style-type: none"> • знаходить основу і закінчення в слові; • слова ділить на групи що відповідають на запитання різних частин мови.
<p>Творення слів</p> <p>Споріднені слова (актуалізація, закріплення).</p> <p>Правопис складних слів, та слів, утворених за допомогою суфіксів <i>îm-, com-, des-, răs-, dez- răs-, în-, con-</i>.</p>	<p>Учень:</p> <p>*утворює вивченими способами;</p> <p>*визначає в тексті похідні, споріднені слова;</p> <p>*правильно пише слова з названими префіксами.</p>
<p>Фонетика</p> <p>Актуалізація, систематизація, поглиблення знань з теми «Фонетика», отриманих учнями у 1 – 3 класах.</p> <p>Буквospолучення: голосний +</p>	<p>Учень:</p> <p>*правильно вимовляє слова, які містять названі буквospолучення, і на кінці слова;</p>

напівголосний (diftongii) та голосний + два напівголосних (triftongii). Буква <i>i</i> на кінці слів. Фонетичний аналіз слів.	*аналізує фонетично слова.
Лексика Актуалізація, систематизація, поглиблення знань з теми «Лексика», отриманих учнями у 1 – 3 класах. Омоніми. Фразеологізми (загальне поняття). Уникнення у спілкуванні діалектних форм слів. Заміна нелітературних (діалектних) форм літературними. Переклад слів, речень з української мови на молдовську і навпаки. Словники (тлумачні, двомовні, антонімів, синонімів), використання їх на уроках і вдома.	Учень: *добирає для слів синоніми і антоніми; *визначає в тексті омоніми; *вводить в речення знайомі фразеологізми; *перекладає слова, речення з молдовської мови на українську і навпаки; *користується вказаними програмою словниками.

Міжпредметні зв'язки: вживання великої літери у власних іменниках (читання, природознавство); правильне використання займенників і дієслів у відповідях на уроках, при їх письмі (читання, природознавство); застосування числівників при коментуванні прикладів, розв'язуванні задач, читання числівників (математика); прислівник – засіб художнього зображення (література).

III. Соціокультурна лінія

Орієнтовна тематика	Актуальні вимоги до рівня навчання учнів
Із скарбниці молдовського фольклору (казки, дитячі розваги, легенди, небилиці, приказки, прислів'я, загадки.), казки народів світу.	Учень: *знає і використовує знання про усну народну творчість, в якій зображуються звичаї й традиції молдован. *знає напам'ять 7 – 8 віршів, приказок, прислів'їв, загадок, пісень; переказує 5 – 6 фрагментів з легенд, казок.
Я і молдовська мова.	*складає речення про значення рідної мови; *слухає, читає і запам'ятовує фрагменти із 3 – 4 текстів, розповідає напам'ять 5 – 6 віршів молдовських поетів про рідну мову.
Літо. Природа влітку. Місяці.	*будує короткі повідомлення; *повідомляє про випадки з власного життя, декламує вірші про літо; *розповідає, виконує фрагменти із творів молдовських письменників про цю пору року.
Література для дітей у творчості молдовських письменників	*впізнає автора твору за прочитаним або заслуханим фрагментом; * називає твір і головних героїв твору спираючись на вивчений матеріал; * виразно виконує вірші, фрагменти із легенд, казок тощо;

Гостинність молдован	*знає найпоширеніші форми зустрічі гостей; *застосовує в мовленні відповідні формули звертання.
Культура і мистецтво в житті молдовського народу.	*слухає, читає тексти, що ілюструють культуру і народну творчість молдован; *повідомляє про народну творчість в своєму селі (місті)
Література для дітей у творчості молдовських письменників	* впізнає автора твору за прочитаним або заслуханим фрагментом; * називає твір і головних героїв твору спираючись на вивчений матеріал; * виразно виконує вірші, фрагменти із легенд, казок тощо.

IV. СТРАТЕГІЧНА ЛІНІЯ

Учень організовує свою діяльність самостійно: працює з підручником, додатковою літературою; систематизує знання і навички; аналізує, порівнює, конкретизує, робить висновки, наводить переконливі міркування і аргументи; застосовує творчі здібності у різних ситуаціях спілкування.

NOTIȚĂ EXPLICATIVĂ

Programa de limba moldovenească pentru clasele 1- 4 ale instituțiilor de învățământ general cu limba de predare ucraineană stabilește obiectivele, conținutul și metodele învățării limbii materne literare ale elevilor – de naționalitate moldoveni.

Conținutul programei corespunde cerințelor noilor *Standardelor de Stat ale învățământului primar* (Hotărârea Cabinetului de Miniștri al Ucrainei din 20 aprilie 2011, № 462).

Principiile de bază ale programei sînt:

- orientarea comunicativă;
- studierea integrată a activităților comunicative (audierea, vorbirea, citirea și scrisul).
- folosirea cunoștințelor, capacităților și aptitudinilor, obținute în procesul studierii limbii ucrainene în clasele primare.

Unul din obiectivele principale al învățării îl constituie formarea la elevi a competențelor comunicative necesare pentru stăpînirea limbii materne literare, formarea capacităților și aptitudinilor care vor servi la studierea limbii materne ca obiect în continuare după programa la limba moldovenească pentru clasele medii și superioare în școala de 11 ani cu limba de predare ucraineană.

Studierea limbii moldovenești se înfăptuiește în corespundere cu cele 4 linii: *comunicativă, lingvistică, socioculturală și strategică*.

Linia comunicativă prevede dezvoltarea vorbirii orale și scrise a elevilor, formarea capacităților de a realiza cu succes toate activitățile de comunicare: *audiere, vorbire, citire și scris*. Realizarea acestor obiective necesită dezvoltarea capacităților elevilor pentru a recepta mesajul (vorbirea) oral (ă), pentru a dialoga, a citi și a lucra individual cu cartea, pentru a comunica în scris.

Linia lingvistică prevede cunoașterea limbii și a competențelor lingvistice: îmbogățirea vocabularului, formarea cuvintelor, construirea îmbinărilor de cuvinte, propozițiilor, formarea și dezvoltarea deprinderilor ortografice, ortoepice ș.a.

Scopul liniei socioculturale este de a forma la elevi conștiința națională, de a familiariza elevii cu istoria, tradițiile obiceiurile moldovenilor, cu cultura și tradițiile altor popoare care locuiesc pe teritoriul statului nostru, Ucraina.

Linia strategică prevede dezvoltarea deprinderilor general-instructive, capacităților de a rezolva diverse exerciții comunicative formarea deprinderilor de evaluare a rezultatelor, de identificare a greșelilor de corectare a lor, individual, în clasă; formează și dezvoltă deprinderi de gândire logică: analiză, comparare, generalizare, argumentarea celor comunicate.

Structura cursului primar al limbii moldovenești literare este următoarea: „Curs oral” (clasa 1); „Dezvoltarea vorbirii orale. Cititul. Scrisul” (clasa a 2-a); „Limba moldovenească literară contemporană” (clasa a 3-a și a 4-a).

În conformitate cu noile cerințe ale *Standardelor de Stat ale învățământului primar* programa în cauză a fost structurată pe bază de obiective capabile să înregistreze ceea ce este esențial în activitatea de învățare: a) dezvoltarea capacității de receptare a mesajului (vorbirii) oral-scris (e); b) dezvoltarea capacității de exprimare orală și scrisă.

Procesul de învățare în clasa întâi are drept scop familiarizarea elevilor cu limba moldovenească – mod de comunicare, de cunoaștere a lumii înconjurătoare; formarea și dezvoltarea capacităților de articulare corectă (în corespundere cu normele ortoepice ale limbii literare moldovenești), de audiere (ascultarea și receptarea limbii literare) și dezvoltarea vorbirii curente (comunicarea orală: dialog, monolog; exprimarea mesajului în conformitate cu normele sintactice, însușirea și folosirea lexicului literar.

Cursul oral al deprinderilor ortoepice se va face cu ajutorul învățătorului și prin utilizarea acestuia de către elevi. Învățătorul pronunță cuvîntul astfel încît elevul să audă clar și corect fiecare sunet din cuvînt.

Repetarea corectă de mai multe ori a cuvintelor, îmbinărilor de cuvinte, a propozițiilor, folosirea cuvintelor noi în diferite situații de comunicare permit însușirea sigură și conștientă a materiei. Este necesar ca în timpul lecției elevii să-și îmbogățească vocabularul cu cel puțin 5-7 cuvinte noi.

Elevii obțin cunoștințe, în clasa întâi, fie cu ajutorul materialului ilustrativ, fie prin traducerea cuvintelor. Traducerea se face atunci când metodele sînt neefective sau neraționale. Învățătorul trebuie să urmărească modul de însușire a limbii materne: elevul îvață cuvintele, propozițiile, să comunice nu numai răspunzînd la întrebările învățătorului sau colegilor, ci și să formuleze independent întrebări cu ajutorul cuvintelor învățate.

Accentul se va pune și pe audierea în limba moldovenească, pe articularea sunetelor, pe pronunțarea cuvintelor, propozițiilor, pe formele declinate ale substantivelor, pe formele gramaticale ale verbului, adjectivului și altor părți de vorbire. Se va acorda atenția cuvenită receptării, sesizării, înțelegerii sensului cuvintelor, propozițiilor, comunicării în limba moldovenească. Este important a-i obișnui pe elevi să folosească cuvintele recent învățate la construirea îmbinărilor de cuvinte, a propozițiilor, în convorbirile cu colegii, dar respectînd regulile eticii de exprimare. Aceste deprinderi trebuie formate sistematic.

Atunci cînd elevii alcătuiesc propoziții sau mici narațiuni, învățătorul e obligat să compare structura gramaticală a limbii moldovenești cu cea a limbii ucrainene, ruse și să explice, accesibil asemănările sau deosebirile dintre forme.

Temele cursului oral trebuie să corespundă vârstei elevilor, intereselor acestora; trebuie luate în calcul și situațiile sociale, culturale.

Elevii clasei întâi vor învăța să alcătuiască propoziții diverse (după scopul comunicării), să le folosească în comunicarea orală; vor învăța pe de rost și să recite frumos, expresiv poezii, proverbe, zicători.

Învățînd o temă nouă, este necesar a se alcătui convorbirea învățător-elev astfel încît să se repete materia studiată anterior: cuvinte, expresii, propoziții... Elevii trebuie să vorbească, în timpul lecției, cel mai mult, să elaboreze mici mesaje, iar învățătorul, creînd circumstanțe de comunicare, îi ajută la exprimarea corespunzătoare.

Predarea și însușirea limbii moldovenești în clasa a 2-a cuprinde trei etape: *perioada preabecedară, perioada abecedară, perioada postabecedară.*

Principala sarcină a ciclului primar este contribuția la crearea fundamentului activității intelectuale a elevului – citirea și scrierea. Formarea unor capacități și deprinderi temeinice de citire și scriere, exersarea lor continuă trebuie să ocupe un loc prioritar, deoarece acestea vor fi solicitate în întreaga activitate de cunoaștere a elevului.

Însușirea tehnicii cititului și scrisului va fi îmbinată cu efortul de înțelegere a conținutului textului (propoziției).

În perceperea auditivă a sunetelor și cuvintelor apar uneori dificultăți, ducînd spre o rostire defectuoasă (se omit terminațiile cuvintelor, nu se accentuează corect cuvintele ș.a.). Învățătorul va recurge, în aceste cazuri, la variate exerciții fonetice, succesul asigurînd mai apoi o scriere corectă.

Și în privința însușirii scrisului apar dificultăți la elevii din clasa a 2-a, întrucît ei trebuie să realizeze un șir de operații.

Abordarea scrisului și cititului în funcție de particularitățile psihologice ale micilor școlari presupune cunoașterea profundă a unor noțiuni din ortoepia limbii moldovenești: grupul de litere *ch,gh* (urmate de *e,i*); literele *c* și *g* urmate de *e, i*; litera *x* care redă sunetele *cs, cz*; pronunțarea diftongilor *au, oa, oi, ia, ie, ai...* și a triftongilor *oai, iau, eau...* în diferite poziții în cadrul cuvîntului; vocalele *e,i*, la începutul cuvintelor sau vocala *i* la sfîrșitul acestora ș.a.

În perioada cititului și scrisului se folosește atît analiza: descompunerea cuvintelor în sunete sau litere, cît și sinteza: îmbinarea sunetelor sau literelor în silabe sau scrierea lor.

Printre obiectivele perioadei preabecedară se numără următoarele: elevii vor fi capabili să pună întrebări; să răspundă la întrebări; să construiască cuvinte, propoziții după ilustrații sau cu anumite cuvinte date; să stabilească numărul de litere în cuvînt numărul de cuvinte în propoziție;

să identifice sunetele învățate; să redea conținutul unui text mic audiat: Formele de lucru folosite frecvent în această perioadă sînt convorbirile (teme: *Prima zi de școală, Colegii mei, Jucăriile mele, Rechizitele școlare, Uniforma mea, Banca mea* ș.a.), povestirea (după ilustrațiile din *Abecedar*) și repovestirea (elevii dau unele întâmplări la care au participat, au fost martori oculari sau le-au auzit).

Aceste forme de lucru oferă un bun prilej de exersare a vorbirii, elevii respectînd următoarele cerinți înaintate de învățător: a) să vorbească clar, tare, cu propoziții complete; b) să-i asculte atent pe cei care vorbesc, să nu-i îtrerupă nejustificat ș.a.

La sfîrșitul perioadei abecedare, elevii vor fi capabili să pronunțe corect sunetele care alcătuiesc cuvintele; să descifreze în ritm propriu cuvinte și propoziții; să citească fluent cuvinte din 2—3 silabe; să citească texte de 30-40 cuvinte; să scrie cuvinte formate din 1-3 silabe; să copieze texte scurte, aranjîndu-le în pagină; să scrie după dictare silabe, cuvinte, propoziții sau texte de volum mic; să povestească după o imagine; să asculte o povestire și să repovestească cu ajutorul întrebărilor învățătorului; să demonstreze înțelegerea unor cuvinte, expresii, propoziții, texte; să întrețină în mod civilizată o convorbire inițiată de colegi sau învățător.

În această perioadă elevii sînt familiarizați cu toate literele alfabetului limbii moldovenești.

Perioada postabecedară reprezintă o sinteză a activității de învățare a citit-scrisului și primul pas în lucrul cu textul.

Obiectivul central al acestei perioade este dezvoltarea deprinderii de citit-scris care sau format în perioadele anterioare.

Perioada postabecedară, am subliniat mai sus, reprezintă primul pas în lucrul cu textul. Acest prim pas urmărește cîteva obiective operaționale: a) descifrarea textului (citirea fluentă, corectă, conștientă; scrierea corectă după copiere, dictare sau autodictare ș.a.); b) decodarea textului (identificarea cuvintelor noi; explicarea lor; utilizarea lor în construcții; scrierea corectă a cuvintelor noi ș.a.); c) receptarea textului (corelarea textului; explicarea titlului; citirea fragmentelor și povestirea acestora; descrierea locurilor, întâmplărilor; exprimarea sentimentelor, atitudinii); d) exersarea actului comunicării (formularea întrebărilor; construirea răspunsurilor corecte; manifestarea interesului pentru participarea la discuție; emiterea părerilor personale referitoare la text; redactarea în scris a răspunsurilor; scrierea corectă din punct de vedere grafic, ortografic și cel al punctuației; încadrarea corectă și estetică a celor scrise în pagină).

În această perioadă este frecvent utilizată lectura explicativă: citirea integrală a textului; divizarea textului în unități logice; citirea fragmentelor, identificarea cuvintelor, expresiilor noi și explicarea acestora; povestirea fiecărui fragment; formularea temei și ideii principale a planului de idei; povestirea integrală a textului după planul de idei; desprinderea mesajului; lectura integrală a textului, în final.

Se vor folosi procedee diferite: citirea în lanț, prin audiere, prin micșorare, citirea selectivă pe roluri, în perechi astfel încît elevii să urmărească și fiecare să citească.

Exercițiile de scriere, în perioada postabecedară, sînt diverse: de copiere, dictare, autodictare; exerciții de trecere de la singular la plural și invers; schimbarea persoanei verbului; identificarea cuvintelor cu mai multe sensuri; completarea unui text înlocuind desenele cu cuvinte potrivite ș.a.

La această etapă finală a anului școlar, exercițiile de scriere impun: a) aplicarea unor reguli de ortografie (despărțirea cuvintelor în silabe, folosirea semnelor de punctuație); b) încadrarea în pagină a celor scrise; c) lizibilitatea și estetica scrisului.

În clasa a 3-a se va pune accentul pe repetare, generalizarea cunoștințelor de limba moldovenească, capacitatea elevilor de a asculta și înțelege textul, vorbirea corectă în limitele lexicului studiat, perfecționarea capacităților de citire și scriere pentru a întări noțiunile de bază ale foneticii, familiarizarea cu noțiunile de limbă, formarea elevului.

Sarcinile principale de însușire a materialului din programa clasei a 3-a este îmbogățirea vocabularului, lărgirea bazei gramaticale pentru comunicarea oral-scrisă, formarea capacităților de dezvoltare a gîndurilor, dezvoltarea deprinderilor de a respecta regulile etichetului (conduitei),

amplificarea capacităților de comunicare pentru a stăpîni limba moldovenească oral-scris la nivelul cerut de programă.

Pentru formarea și dezvoltarea capacităților de comunicare se folosesc diferite forme și metode de lucru: învățarea pe de rost a cuvintelor, îmbinărilor de cuvinte, texte scurte (poezii, ghicitori, proverbe, zicători), repetarea, comunicarea improvizată.

În clasa a 3-a se dezvoltă capacitatea și interesul de a citi, de citire expresivă, corectă, citirea fragmentelor din texte literare de diferite genuri literare, care vor contribui la educarea calităților morale. Se formează noțiuni de fonetică, grafică, lexic, gramatică. Activitatea comunicativă practică a elevilor se formează atunci cînd elevii răspund la întrebări, în procesul de expunere a unui abzaț dintr-un text mai puțin complicat citit, în timpul lucrului cu desene, ilustrații din texte literare.

Un loc important în procesul de studiere a cursului de limbă moldovenească este cultura vorbirii, capacitatea de a vorbi cu voce tare în dependență de situația de comunicare, să reguleze rapiditatea comunicării, să respecte normele etichetului în timpul dialogului și monologului. Tematica operelor care se propun pentru citire includ operele autorilor clasici și contemporani, care sînt selectate în așa fel, ca să oglindească viața copiilor de această vîrstă (relațiile în familie, societate, școală, tradițiile și obiceiurile populare, se educă grija față de mediul înconjurător).

În clasa a 4-a se aprofundează cunoștințele acumulate în clasele 1-3, se perfecționează capacitățile și priceperile ortoepice, se îmbogățește vocabularul, se dezvoltă în continuare toate tipurile de comunicare, se formează capacități de a scrie corect respectînd regulile ortografice și gramaticale învățate, repetarea, generalizarea, aprofundarea cunoștințelor pe parcursul anului (treptat).

În această perioadă, elevii fac cunoștință cu diferite tipuri de texte (descrierea, povestirea, expunerea, compunerea ș.a.) învață să analizeze și să generalizeze.

Dezvoltarea vorbirii oral-scrisă se înfăptuiește cu ajutorul diferitor forme de lucru.

Se perfecționează în continuare vocabularul. Rostirea corectă și înțelegerea cuvintelor învățate contribuie atît la citirea și scrierea conștientă a operelor literare de diferite genuri literare cît și pătrunderea în esența lor.

O deosebită însemnătate se atrage dezvoltării capacităților de audiere, cultura vorbirii, înțelgerea operelor literare, dezvoltarea imaginației, gîndirea abstractă, comunicarea, capacitatea de a analiza și aprecia operele, personajele.

Înșușirea materialului nou se face pe baza cunoștințelor acumulate în clasele anterioare. Reîntorcerea la teme învățate în clasele precedente are ca scop aprofundarea, îmbogățirea cunoștințelor elevilor care le va ajuta la folosirea lor în practică, consolidarea cunoștințelor.

În clasele 3-4 se vor citi în gînd și cu voce textele ce vor corespunde cerințelor *Standardelor de Stat ale învățămîntului primar*, respectate normele ortoepice. Lectura în limba literară va fi în relație strînsă cu îmbogățirea vocabularului și comunicarea orală.

În aceste clase se vor perfecționa deprinderile de scriere corectă cu aplicarea regulilor ortografice. Elevii vor scrie nu numai dictări, autodictări, dar și expuneri, mici compuneri, bazîndu-se, într-o măsură oarecare, pe deprinderile, cunoștințele căpătate în cadrul orelor de limba ucraineană, rusă.

Actualizarea, sistematizarea și aprofundarea cunoștințelor se face în decursul anului școlar.

În aceste clase elevii fac cunoștință cu caracteristicile diferitor texte: narațiuni, descrieri, raționamente, învață a le analiza, a face concluzii în baza celor citite sau create.

În procesul familiarizării cu părțile de vorbire accentul se va pune pe trăsăturile generale ale acestora. Dezvoltarea vorbirii orale și scrise se va efectua cu ajutorul diferitor metode, tehnici: cooperarea, lucrul în perechi, în grup ș.a.

A-i învăța pe elevi să alcătuiască compuneri înseamnă a-i învăța să observe, să înregistreze, să gîndească, să expună. Învățătorul va reuși să facă acest lucru prin exerciții repetate, prin insistență și perseverență, prin întrebări bine gîndite și prin modele.

Tematica cititului continuă, tematica prevăzută de programă în clasele primare, iar învățarea materiei noi se sprigină pe cunoștințele căpătate în clasele 1-2.

Studierea limbii moldovenești în clasele primare pune baza competențelor lingvistice, comunicative care sînt necesare pentru studiarea în continuare a limbii moldovenești literare în clasele 5-12.

Programa poate fi folosită și în instituțiile de învățămînt general cu limba de predare rusă, în care studiarea limbii materne se va studia din contul orelor din partea variativă a Planurilor de învățămînt pentru care se rezevează 2 ore pe săptămîină.

Clasa 1

Curs oral

(70 de ore, 2 ore pe săptămîină, din care 3 ore pentru repetarea și sistematizarea materiei de studiu la sfîrșitul anului școlar și 4 ore disponibile)

I. LINIA COMUNICATIVĂ

(în decursul anului școlar)

Conținutul materiei de studiu	Cerințe actuale față de nivelul de instruire a elevilor
<p>Audierea</p> <p>Comportarea ascultătorului, cu scopul înțelegerii conținutului mesajului de volum mic.</p> <p>Înțelegerea întrebărilor, însărcinărilor propuse de învățător.</p> <p>Sesizarea și confirmarea înțelegerii mesajului ascultat.</p> <p>Audierea și înțelegerea după auz a unor dialoguri, monologuri scurte, care se referă la stilul artistic și stilul vorbit în contextul diverselor specii literare: basm, snoavă, fabulă, poezie, povestire, ghicitoare, proverb etc.</p> <p>Înțelegerea mesajului din textul audiat prin intermediul întrebărilor (<i>cine? ce? unde? cînd? cum?</i> etc.), reproducerii, vizualizării textului.</p>	<p>Elevul/eleva:</p> <ul style="list-style-type: none"> • confirmă regulile de comportare în timpul receptării mesajului oral, audiind texte; • percepe cuvinte, îmbinări de cuvinte, expresii, enunțate cu un anumit scop, și sensul acestora, se repetă de cîteva ori; astfel de însărcinări se îndeplinesc după cîteva audieri; • înțelege și răspunde la întrebări în baza mesajului receptat, care cere răspunsuri scurte; • desenează obiectele care corespund cuvintelor, propozițiilor audiate;
<p>Vorbirea</p> <p>Dialogul</p> <p>Formarea deprinderilor corecte de comunicare și exprimare literară.</p> <p>Reguli de comportare în timpul dialogului.</p> <p>Alcătuirea dialogului folosind materiale auxiliare.</p>	<p>Elevul/eleva:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pronunță și articulează corect cuvintele, îmbinările de cuvinte; • ascultă atent interlocutorul și respectă regulile de conversație în timpul comunicării, folosește reguli de politețe; • se include în cadrul unei comunicări dialogate potrivit situației; • utilizează formule de adresare, menținere a unui dialog; • alcătuiește întrebări și răspunsuri în baza textelor ascultate, desenelor, dialoguri în baza imaginilor, filmelor vizionate, situațiilor din viață etc.;

<p>Organizarea replicilor într-un dialog (întrebare-răspuns); alcătuirea dialogurilor cu ajutorul materialelor ajutoare și sinestătător.</p> <p>Repetarea cuvintelor, îmbinărilor de cuvinte propuse de învățător.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • cunoaște formule de inițiere a dialogului. • informează pe scurt despre unele fapte, evenimente, persoane; • construiește un dialog conform unui model dat; • alcătuiește formule de adresare, de menținere și încheiere a unui dialog. • construiește ghidat replici la subiect;
<p style="text-align: center;">Monologul</p> <p>Semne ale unei bune exprimări (claritatea, corectitudinea, utilizarea unui vocabular adecvat).</p> <p>Alcătuirea propozițiilor simple conform unui model sau de sine stătător;</p> <p>Recită poezii, cântece etc.</p> <p>Declamarea.</p> <p>Alcătuirea povestirilor scurte folosind materiale auxiliare (imagini, desene, situații din viață ș.a.)</p>	<p style="text-align: center;">Elevul/eleva:</p> <ul style="list-style-type: none"> • deosebește exprimarea interlocutorul, ritmul de a comunica, corespunderea și necorespunderea situației descrise; • expune informația ascultată sau citită de învățător; • vorbește fără a se grăbi, cu voce adecvată, clar, fără încordare; • reglează tonalitatea, intonația, tempoul vocii; • descrie imaginile privite; • alcătuiește propoziții, exprimă opinii proprii pe marginea celor audiate.

Relații interdisciplinare: opere artistice, citirea expresivă, descrierea obiectelor și animalelor.

II. LINIA LINGVISTICĂ

(în decursul anului școlar)

<i>Conținutul materiei de studiu</i>	<i>Cerințe actuale față de nivelul de instruire a elevilor</i>
<p style="text-align: center;">Textul</p> <p>Înșușirea practică a noțiunilor despre text și caracteristicile lui:</p> <ul style="list-style-type: none"> – conținut; – titlu; – temă și cuvinte-cheie; – ideea principală. <p>Segmentarea în propoziții a exprimării coerente.</p>	<p style="text-align: center;">Elevul/eleva:</p> <ul style="list-style-type: none"> • găsește un titlu potrivit pentru text (în baza reperelor); • determină numărul propozițiilor în text (2-4 propoziții); • identifică tema (despre ce?/cine? vorbește autorul în text?) și ideea (ce anume a exprimat autorul?) textului audiat; • determină cuvintele-cheie în text;
<p style="text-align: center;">Sintaxa</p> <p>Utilizarea noțiunilor elementare sintactice în exprimarea orală.</p> <p>Înșușirea practică a propozițiilor după scopul</p>	<p style="text-align: center;">Elevul/ eleva:</p> <ul style="list-style-type: none"> • determină, după auz, tipul propozițiilor după scopul comunicării; • deosebește o propoziție terminată de una

<p>comunicării (fără utilizarea termenilor): propozițiile în care se comunică despre ceva sau cineva, prin care se formulează o întrebare, care conțin o rugămintă, o poruncă sau exprimă diverse emoții (propoziții enunțative, interogative, exclamative, imperative). Intonația la sfârșitul propoziției. Noțiuni despre topica (ordinea) cuvintelor într-o propoziție. Formarea deprinderilor de a construi îmbinări de cuvinte și propoziții.</p>	<p>neterminată intenționat;</p> <ul style="list-style-type: none"> • formează îmbinări de cuvinte după model și propoziții diferite după scopul comunicării de sine stătător pronunță propozițiile conform semnului respectiv de la sfârșitul lor; • completează propozițiile cu 1-2 cuvinte din șirul propus; • alcătuiește propoziții după desen, după începutul dat sau cuvinte-reper ect.; • respectă ordinea cuvintelor în propoziție;
<p style="text-align: center;">Morfologia</p> <p>Noțiuni elementare de morfologie (practic). Segmentarea propoziției în cuvinte. Importanța cuvântului. Unele forme gramaticale (fără utilizarea termenilor): noțiuni primare despre substantiv și trăsăturile lui morfologice: genul și numărul; noțiuni generale despre adjectiv și trăsăturile lui morfologice: gen și număr; utilizarea în exprimarea orală a numeralelor (cardinale, ordinale). Însușirea practică a noțiunilor de gen și număr ale numeralelor ordinale (<i>a doua, al doilea...</i>) și cele cardinale (<i>doi, două</i>); folosirea numeralelor de la 1 până la 20; noțiuni generale despre verb și recunoașterea lui în comunicare; familiarizarea cu persoana, numărul și timpul verbului: prezent, trecut și viitor în baza unor mici texte, exprimări și exemple ale elevilor; noțiuni elementare despre pronume; recunoașterea și utilizarea în comunicarea orală a persoanei, numărului și a formelor accentuate (pline) și neaccentuate (scurte) ale pronumelui personal: <i>eu, mi, mă, tu, te, ți...</i>; recunoașterea și folosirea în exprimarea și textele orale a pronumelor posesive: <i>mea, meu, nostru, noastre...</i> Noțiuni primare despre prepoziție: <i>cu, pe, despre, la, sub</i>; Noțiuni elementare despre conjuncție; rolul conjuncțiilor <i>și, dar</i> în propoziții.</p>	<p style="text-align: center;">Elevul/eleva:</p> <ul style="list-style-type: none"> • compară cuvântul cu imaginea obiectului, acțiunii; • formulează întrebarea despre importanța cuvântului; • deosebește părțile de vorbire după gen și număr; • formează, oral, numărul plural al părților de vorbire; • acordă formele verbului cu cele ale pronumelui personal: eu citesc, noi citim... • utilizează corect formele accentuate/neaccentuate ale pronumelor personale și posesive;
<p style="text-align: center;">Fonetica</p> <p>Noțiuni generale despre sunet. Sunete, vocale și consoane. Formarea deprinderilor de a pronunța corect sunetele; de a deosebi vocalele de semivocale: <i>caiet, obiect, miere</i>. Noțiuni elementare despre accent și importanța lui. Împărțirea cuvintelor în silabe.</p>	<p style="text-align: center;">Elevul/eleva:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pronunță corect cuvintele, • accentuează corect cuvintele; • recunoaște sunetele, vocale și consoane; • identifică accentuarea corectă a cuvintelor; • împarte cuvântul în silabe; • pronunță în lanț, după învățător, sunetele cuvintelor (se folosesc cuvinte alcătuite din 1-4 sunete);

Sunetele din componența cuvintelor.	<ul style="list-style-type: none"> • adaugă sau elimină un sunet din cuvânt pentru a forma unul nou: <i>mac, rac, tac...</i>
<p style="text-align: center;">Lexucul</p> <p>Formarea deprinderilor de a:</p> <ul style="list-style-type: none"> – recunoaște cuvintele care denumesc obiecte ale cunoașterii (<i>cine? ce?</i>), acțiunea (<i>ce face? ce a făcut? ce va face?</i>), însușirea obiectivului (<i>ce fel de? care?</i>), numărul obiectelor (<i>câte?, câți?</i>); de a deosebi forma literară a cuvintelor de cea neliterară (dialectală). 	<p style="text-align: center;">Elevul/eleva:</p> <ul style="list-style-type: none"> • înțelege importanța cuvântului (cu ajutorul învățătorului sau a deducerilor personale); • memorizează, utilizează în comun cuvinte și îmbinări de cuvinte menite îmbogățirii vocabularului;

Relații interdisciplinare: propoziții enunțiative, interogative, imperative, simple, compuse în opere artistice (literatura), sunetul (muzica).

III. LINIA SOCIOCULTURALĂ

Tematica orientativă	<i>Cerințele orientative față de priceperile elevilor</i>
Capodoperele creației populare. Povești culte și nonliterare moldovenești, universale. Cîntece de leagăn.	<p style="text-align: center;">Elevul/eleva:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ascultă și înțelege conținutul ghicitorilor, cîntecelor, cimiliturilor, jocurilor de cuvinte, poveștilor; • cunoaște denumirile poveștilor, cîntecelor de leagăn (pronunță, rostește clar, deslușit cuvintele, propozițiile).
Patria mea –Ucraina .	<ul style="list-style-type: none"> • alcătuieste propoziții despre frumusețea și bogăția patriei; • recită poezii despre patrie; • cunoaște cîntece.
Școala mea. Clasa și relațiile cu colegii.	<ul style="list-style-type: none"> • folosește cuvinte noi, alcătuieste propoziții despre școala natală; • coștientizează sensul cuvintelor noi, care se referă la temă; • alcătuieste propoziții despre prietenie, stimă, toleranță, relațiile cu colegii de clasă.
Sărbătorile de iarnă la moldoveni. Crăciunul. Sfîntul Nicolae, Anul Nou (colinda, urătura).	<ul style="list-style-type: none"> • înțelege, conștientizează sărbătorile de iarnă la moldoveni, memorizează poezii, colinde, urături; • audiează texte, alcătuieste propoziții care se referă la tradițiile, obiceiurile de iarnă la moldoveni;
Plaiul natal. Baștina.	<ul style="list-style-type: none"> • își îmbogățește vocabularul, memorizează poezii, strofe, cîntece conform temei; • alcătuieste propoziții despre frumusețea plaiului natal.
Natura – prietena omului	<ul style="list-style-type: none"> • alcătuieste propoziții care confirmă cunoștințele despre natură; • îmbină propozițiile în texte mici; • cunoaște denumiri de plante, animale etc.

IV. LINIA STRATEGICĂ

Elevul stabilește nivelul activității sale de cunoaștere în baza programei pentru clasa I; sistematizează deprinderile și priceperile obținute în timpul învățării; își îmbogățește vocabularul; aplică deprinderile instructive conform strategiilor de comunicare dialogată și monologată; se autoevaluează și își exprimă opinia.

Clasa a 2-a

(2 ore pe săptămână; în total 70 de ore, din care 4 ore pentru repetarea și sistematizarea materiei de studiu la sfârșitul anului școlar și 4 ore disponibile)

I. LINIA COMUNICATIVĂ

(în decursul anului școlar)

<i>Conținutul materiei de studiu</i>	<i>Cerințe actuale față de nivelul de instruire a elevilor</i>
<p>Audierea</p> <p>Comportarea ascultătorului, cu scopul înțelegerii conținutului mesajului.</p>	<p>Elevul/eleva:</p> <ul style="list-style-type: none"> • confirmă regulile de comportare în timpul receptării mesajului oral, audiind texte;
Dezvoltarea interesului față de mesajul comunicat	<ul style="list-style-type: none"> • ascultă atent și manifestă curiozitate pentru mesajul comunicat de învățător (replaci, mimică);
Audierea-înțelegerea monologurilor, dialogurilor, mai complicate comparativ cu clasa precedentă, dintr-un text audiat (proverb, ghicitoare, poveste, poezie, cântece etc.) ce aparține stilului artistic sau vorbirii corecte.	<ul style="list-style-type: none"> • percepe cuvinte, îmbinări de cuvinte, expresii și le folosește în vorbirea orală; • înțelege conținutul poeziilor, proverbelor, ghicitorilor, poveștilor, cântecelor; • utilizează cuvintele noi învățate în contexte proprii;
Manifestarea sensibilității afective (emoții, sentimente) față de personajele și acțiunile lor din textele audiate.	<ul style="list-style-type: none"> • ilustrează cuvinte noi, propoziții mai complicate; • stabilește conexiuni între imagine și text;
<p>Vorbirea</p> <p>Dialogul</p>	<p>Elevul/eleva:</p>
Reguli de comunicare (ascultare), participare activă la dialog, manifestarea interesului față de ceea ce se comunică, egalitate în exprimare, eticheta comunicării, vorbire clară, corectă etc., alcătuirea a 2-3 replici la subiect.	<ul style="list-style-type: none"> • apreciază conținutul dialogului, corectitudinea folosirii mijloacelor verbale în susținerea dialogului; • folosește adecvat formule de politețe;
Dezvoltarea capacităților de a susține dialog.	<ul style="list-style-type: none"> • se include în cadrul unei comunicări dialogate potrivit situației;
Alcătuirea dialogurilor de volum mic.	<ul style="list-style-type: none"> • formulează (întrebări-răspunsuri);
Reproducerea dialogurilor audiate.	<ul style="list-style-type: none"> • construiește dialoguri simple, completează dialogurile neterminate;
Susținerea convorbirii în baza dialogului audiat.	<ul style="list-style-type: none"> • participă la dialog; • răspunde la replicile colegilor, învățătorului;
<p>Monologul</p>	<p>Elevul/eleva:</p>
Dezvoltarea capacităților de vorbire monologată: claritatea, succesiunea expunerii, legătura propozițiilor în text.	<ul style="list-style-type: none"> • face comunicări scurte; • expune textul folosind îmbinări de cuvinte, desene, ilustrații etc.; • își exprimă părerea personală completând

<p>Declamarea. Relatarea succintă a unui text citit sau audiat. Alcătuirea unei exprimări coerente apelînd la materiale axiliare (desene, filme vizionate, situații din viață etc.)</p>	<p>textul în procesul expunerii;</p> <ul style="list-style-type: none"> • declamă expresiv pe de rost textele memorizate; • redă succint conținutul celor citite sau audiate; • alcătuiește de sine stătător texte în baza desenului, imaginii, filmului, exprimînd atitudinea, părerea personală;
<p style="text-align: center;">Citirea</p> <p>Familiarizarea cu sunetele și literele alfabetului limbii moldovenești.</p> <p>Pronunțarea corectă, citirea și însușirea grupurilor de litere: <i>ce, ci, che, chi, ge, gi, ghe, ghi, oa, ea, ia, ie</i>. Citirea și înțelegerea sensului cuvintelor, îmbinărilor de cuvinte, propozițiilor, textelor de volum mic.</p>	<p>Elevul/eleva:</p> <ul style="list-style-type: none"> • cunoaște literele alfabetului limbii moldovenești. • citește literele mici și mari izolate; • memorizează literele în ordine alfabetică; • citește cuvinte care conțin grupurile de litere numite și le pronunță corect; • citește, înțelege cuvinte, îmbinări de cuvinte, propoziții, texte de volum mic;
<p>Formarea capacităților de citire cu voce și în gând a unui text din 30-40 cuvinte. Înțelegerea conținutului textului citit apelînd la cunoștințele de limbă în procesul cursului oral, la imagini sau experiență proprie.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • găsește în text răspunsuri la întrebări; • citește în glas expresiv, ținînd cont de regulile ortoepice; • citește în gând;
<p style="text-align: center;">Scrierea</p> <p>Literele de tipar și scrise de mînă ale alfabetului limbii moldovenești. Dezvoltarea și perfecționarea deprinderilor de scriere a literelor cu grafie latină. Dezvoltarea deprinderilor de scriere a literelor mici și mari, izolat, în cuvinte, îmbinări de cuvinte, propoziții. Învățarea scrierii literelor majuscule de configurație complicată (B, D, V, C, J etc.) și corelația lor cu literele din cuvînt. Scrierea dictărilor; copierea.</p>	<p>Elevul/eleva:</p> <ul style="list-style-type: none"> • știe să scrie literele de tipar și cele de mînă; • copie, scrie corect cuvinte, îmbinări de cuvinte, propoziții; • copie texte tipărite și scrise de mînă (cuvinte, îmbinări de cuvinte, propoziții); • scrie corect, caligrafic literele, cuvintele, propozițiile; • scrie corect respectînd regulile de ortografie; • scrie după dictare îmbinări de cuvinte, propoziții, texte de volum mic (adecvate).

Relații interdisciplinare: opera artistică, citirea expresivă, descrierea obiectelor/animalelor, a exteriorului personajelor (literatura), mijloace lingvistice ale citirii expresive (citirea).

II. LINIA LINGVISTICĂ

(în decursul anului școlar)

<i>Conținutul materiei de studiu</i>	<i>Cerințe actuale față de nivelul de instruire a elevilor</i>
<p>Textul Actualizarea noțiunilor: - text;</p>	<p>Elevul/eleva:</p> <ul style="list-style-type: none"> • determină tema, ideea, cuvintele-cheie în text; • alcătuiește îmbinări de cuvinte, propoziții

<p>- tema și ideea textului; - cuvintele-cheie în text; Îmbinarea de cuvinte și propoziția. Alcătuirea îmbinărilor de cuvinte conform modulelor. Alcătuirea propozițiilor și a textului cu ajutorul cuvintelor-reper. Fragmentarea textului. Intitularea textului și a părților obținute după fragmentare. Elemente de relație a propozițiilor în text.</p>	<p>după modelele date; • segmentează (împarte) propozițiile în îmbinări de cuvinte; • alcătuiește propoziții sau texte în baza cuvintelor-reper; • intitulează textul și părțile obținute în urma fragmentării acestuia;</p>
<p style="text-align: center;">Sintaxa</p> <p>Noțiuni despre îmbinări de cuvinte. Alcătuirea îmbinărilor de cuvinte (cu ajutorul învățătorului, după modelul propus și de sine stătător.) Repetarea și aprofundarea cunoștințelor despre propoziție. Modelarea structurii propoziției; alcătuirea propoziției după model. Actualizarea noțiunilor despre felul pozițiilor după scopul comunicării. Punctuația (noțiuni) în propoziții și la sfârșitul acestora.</p>	<p style="text-align: center;">Elevul/eleva:</p> <ul style="list-style-type: none"> • alcătuiește îmbinări de cuvinte, propoziții după model de sine stătător; • modelează structura propoziției; • recunoaște, în texte, propozițiile după scopul comunicării; • utilizează corect, în scris, semnele de punctuație la sfârșitul propozițiilor (după scopul comunicării) și în propoziții;
<p style="text-align: center;">Morfologia</p> <p>Noțiuni despre substantiv (repetarea și aprofundarea cunoștințelor). Genul și numărul substantivului. Substantive comune și proprii. Adjectivul (noțiuni). Genul și numărul adjectivului (repetarea și aprofundarea cunoștințelor). Verbul (noțiuni). Persoana, numărul și timpul verbului (repetarea și aprofundarea cunoștințelor).</p>	<p style="text-align: center;">Elevul/eleva:</p> <ul style="list-style-type: none"> • recunoaște în texte părțile de vorbire studiate; • identifică formele de singular și plural ale substantivului, adjectivului, verbului; • stabilește oral, cu ajutorul întrebărilor legătura dintre cuvinte în propoziții;
<p style="text-align: center;">Fonetica</p> <p>Sunetele și literele limbii moldovenești; Silaba. Despărțirea cuvintelor în silabe. Accentul. Silabe accentuate. Grupul de litere care marchează un sunet: <i>ce, ci, ge, gi, cs.</i> Grupurile de litere <i>che, chi, ghe, ghi.</i> Ortografia lor. Pronunțarea corectă a grupurilor de sunete <i>oa, ua, uă.</i> Litere ale alfabetului limbii moldovenești</p>	<p style="text-align: center;">Elevul/eleva:</p> <ul style="list-style-type: none"> • cunoaște alfabetul limbii moldovenești; • aranjează cuvintele în ordine alfabetică; • recunoaște, după auz, vocalele și consoanele; • analizează fonetic cuvintele; • determină silaba accentuată în cuvânt; • pronunță și ortografiază corect grupurile de litere; • împarte cuvântul în silabe; • trece corect cuvintele dintr-un rând în altul;

<p>care au aceeași formă sonoră și grafică atât în limba ucraineană: <i>i, o</i>, cât și în limba rusă: <i>e, o</i>.</p> <p>Litere ale alfabetului moldovenesc care au aceeași formă grafică, dar nu și sonoră în limba ucraineană: <i>e, u, y</i> și în limba rusă: <i>u, y</i>.</p> <p>Trecerea regulamentară a cuvintelor dintr-un rînd în altul.</p>	
<p style="text-align: center;">Lexicul</p> <p>Îmbogățirea vocabularului elevilor conform temelor studiate. Utilizarea practică a cuvintelor aflate.</p> <p>Cuvinte cu un singur sens și cuvinte cu mai multe sensuri.</p>	<p style="text-align: center;">Elevul/eleva:</p> <ul style="list-style-type: none"> • folosește în comunicare cuvintele noi însușite; • își îmbogățește vocabularul citind, scriind; • deosebește cuvintele cu un singur sens de cele cu mai multe sensuri; • folosește dicționarul explicativ;

Relații interdisciplinare: propoziții enunțiative, interogative, imperative, simple, compuse în opere artistice (literatura), sunetul (muzica).

III. LINIA SOCIOCULTURALĂ

Tematica orientativă	<i>Cerințele orientative față de priceperile elevilor</i>
Simbolica de stat a Ucrainei (imnul, drapelul, stema).	<p style="text-align: center;">Elevul/eleva:</p> <ul style="list-style-type: none"> • alcătuiește propoziții care caracterizează simbolurile de stat ale Ucrainei;
Primăvara. Semnele primăverii. Lunile. Sărbătorile de primăvară la moldoveni (Duminica florilor, obiceiuri de Paști). Lunile.	<ul style="list-style-type: none"> • cunoaște poezii, ghicitori despre anotimpul primăvara; • întocmește comunicări mici care se referă la sărbătorile de primăvară; • reține lunile acestui anotimp; • își îmbogățește vocabularul cu cuvinte noi.
Patria istorică – Republiuca Moldova.	<ul style="list-style-type: none"> • alcătuiește propoziții în baza ilustrațiilor despre bogăția și frumusețea patriei istorice; • îmbină propozițiile în text. • cunoaște cîntece, poezii, legende;
Familia. Neamul.	<ul style="list-style-type: none"> • povestește despre membrii familiei, profesiile lor; • cunoaște sărbătorile (zilele de naștere în familie etc.); • stimează și respectă familia, rudele, neamurile; • învață cîntece despre părinți; • recită poezii; • cunoaște poezii consacrate bunelului, bunicii, mamei, tatei, surioarei, frățiorului etc.;
Etica conduitei.	<ul style="list-style-type: none"> • reține cuvinte și formule de salut, adresări

	adecvate, expresii ce beneficiază susținerea unei convorbiri în diferite situații;
Frumusețea naturii plaiului natal.	• alcătuiește propoziții, comunicări scurte care oglindesc frumusețea anotimpurilor: primăvara, vara, toamna, iarna în ținutul natal;

IV. LINIA STRATEGICĂ

Elevul își organizează activitatea de studiere a materiei, conform programei pentru clasa II; alcătuiește un plan-ghid care-i va permite realizarea obiectivelor: să se folosească individual de manual, să analizeze, să generalizeze, să compare diverse fenomene legate de limbă și comunicare; să-și evalueze rezultatele învățării.

Clasa a 3-a

(2 ore pe săptămână; în total 70 de ore, din care 4 ore pentru repetarea și sistematizarea materiei de studiu la sfârșitul anului școlar și 4 ore disponibile)

I. LINIA COMUNICATIVĂ

(în decursul anului școlar)

<i>Conținutul materiei de studiu</i>	<i>Cerinți actuale față de nivelul de instruire a elevilor</i>
<p style="text-align: center;">Audierea</p> <p>Ascultarea-înțelegerea textelor mai voluminoase în comparație cu clasa precedentă.</p> <p>Înțelegerea textului reieșind din conținut și din materialul prevăzut de programă la limbă.</p> <p>Crearea imaginară de tablouri, chipuri în baza celor audiate.</p> <p>Dezvoltarea atenției, memoriei în baza audierii.</p> <p>Înțelegerea conținutului, semnificației unei propoziții, expresii, text după scopul comunicării.</p>	<p style="text-align: center;">Elevul/eleva:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ascultă cu atenție textul fără a întrerupe învățătorul, atrage atenție la cuvinte, tonalitatea și tempoul vorbirii; • înțelege texte de volum mai mare decât în clasa a 2-a construite în baza materialului de limbă însușit; • răspunde la întrebări vorbește despre tablourile, chipurile imaginate în rezultatul audierii; • utilizează cuvinte noi învățate în contexte proprii; • stăpânește adecvat terminologia corespunzătoare disciplinei.
<p style="text-align: center;">Vorbirea Dialogul</p> <p>Reguli de comunicare (ascultare), participare activă la dialog, manifestarea interesului față de ceea ce se comunică, eticheta exprimării, vorbire clară, corectă etc., alcătuirea a 3-4 replici la subiect.</p> <p>Reproducerea dialogurilor audiate.</p> <p>Alcătuirea dialogului – reieșind din experiența proprie de viață, impresii despre textele citite.</p>	<p style="text-align: center;">Elevul/eleva:</p> <ul style="list-style-type: none"> • apreciază corectitudinea folosirii mijloacelor verbale în susținerea dialogului; • folosește adecvat formule de politețe; • reproduce pe roluri dialoguri din diverse texte literare; • alcătuiește dialog în baza unor episoade din textul citit s-au audiat; • completează un dialog neterminat; • se include în cadrul comunicării dialogate conform situației create;

<p>Organizarea replicilor într-un dialog (întrebare-răspuns).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • construiește ghidat replici la subiect.
<p style="text-align: center;">Monologul</p> <p>Dezvoltarea capacităților de vorbire monologată: claritatea, legătura propozițiilor în text, succesiunea expunerii.</p> <p>Expunerea orală a textului audiat sau pus în discuție.</p> <p>Relatarea evenimentelor, faptelor, întâmplărilor din viață etc.</p>	<p style="text-align: center;">Elevul/eleva:</p> <ul style="list-style-type: none"> • face comunicări scurte, respectând succesiunea expunerii; • expune textul folosind desene, ilustrații etc.; • își exprimă părerea personală completând textul în procesul expunerii; • respectă cerințele față de exprimarea orală; • expune sinestător textul apelând la materiale ajutătoare (cuvinte de reper, plan, desene, imagini ș.a.); • povestește un text cunoscut respectând consecutivitatea acțiunilor.
<p style="text-align: center;">Citirea</p> <p>Perfecționarea tehnicii citirii.</p> <p>Citirea corectă, conștientă, coerentă, expresivă cu voce și în gând.</p> <p>Formarea treptată a capacităților de lucru cu textul.</p> <p>Folosind întrebări încearcă să perceapă și să analizeze conținutul textului, găsește ideea principală.</p>	<p style="text-align: center;">Elevul/eleva:</p> <ul style="list-style-type: none"> • citește expresiv cu voce, respectă intonația; • citește în glas, respectând regulile și normele de pronunție (corectitudine, claritate, intonație, tempou etc.); • citește sintezat și cursiv textul propus, fără omisiuni, schimonosiri de cuvinte; • percepe prin lectura proprie conținutul textului, sensul și semnificația cuvintelor; • percepe texte care fac parte din speciile literare cunoscute elevilor; • pune întrebări și răspunde la ele reieșind din textul propus;
<p style="text-align: center;">Scrierea</p> <p>Perfecționarea capacităților și deprinderilor de scriere.</p> <p>Alcătuiește 2-3 propoziții pe care le poate uni pentru a forma un text.</p> <p>Formarea capacităților de scriere a expunerii, dictării.</p> <p>Alcătuirea planului expunerii ghidat.</p> <p>Redactarea textelor alcătuite de volum mic.</p>	<p style="text-align: center;">Elevul/eleva:</p> <ul style="list-style-type: none"> • copie 30-40 cuvinte pe minut, scrie 25-35 cuvinte pe minut; • alcătuiește propoziții pe o anumită temă și le unește formând un text; • scrie corect cuvintele ce se referă la ortogramele studiate exprimând cele audiate, citite; • scrie dictări, expuneri de volum mic; • poate deosebi îmbinările de cuvinte care exprimă un sunet și cele care corespund diferitor sunete; • alcătuiește expuneri în baza unui plan; • redactează texte scurte narrative reieșind din cunoștințele acumulate în baza programei.

Relații interdisciplinare: opera artistică, citirea expresivă, descrierea obiectelor/animalelor, a exteriorului personajelor (literatura), mijloace lingvistice ale citirii expresive (citirea).

II. LINIA LINGVISTICĂ

(în decursul anului școlar)

Conținutul materiei de studiu	Cerințe actuale față de nivelul de instruire a elevilor
Textul	Elevul/eleva:
<p>Actualizarea și aprofundarea cunoștințelor text.</p> <p>Tema și ideea principală a textului.</p> <p>Titlul.</p> <p>Alineatul.</p> <p>Tipuri de texte: narațiunea, descrierea, raționamentul.</p> <p>Planul de idei al textului (întocmirea colectivă a planului și trecerea treptată la alcătuirea planului în mod independent).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • determină tema și ideea textului; • fragmentează textul pe segmente logice; • intitulează textul; • respectă alineatele la alcătuirea textului; • participă la alcătuirea colectivă a planului de idei al textului; • alcătuiește independent planul textului; • deosebește un text deja format de unele propoziții independente după conținutul lor; • determină tipul textului; • redactează textul în limita celor învățate;
Sintaxa	Elevul/eleva:
<p>Aprofundarea cunoștințelor despre propoziție.</p> <p>Felul propozițiilor după scopul comunicării.</p> <p>Părțile principale părțile secundare ale propoziției.</p> <p>Noțiuni generale despre ordinea cuvintelor în propoziție.</p> <p>Adresarea. Semnele de punctuație la adresări.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • alcătuiește propoziții enunțative, interogative, exclamative și imperative; • stabilește tipul propozițiilor după scopul comunicării; • respectă ordinea cuvintelor în propoziție; • identifică și deosebește părțile principale ale propoziției de cele secundare; • întonează propozițiile și folosește corect punctuația la sfârșitul acestora; • introduce adresările în propoziții respectând punctuația;
Morfologia	Elevul/eleva:
<p>Noțiuni generale despre trăsăturile morfologice ale părților de vorbire.</p> <p>Actualizarea și aprofundarea cunoștințelor despre părțile de vorbire.</p> <p>Formarea deprinderilor de a recunoaște părțile de vorbire în texte.</p> <p>Substantivul. Genul și numărul substantivului.</p> <p>Substantive comune și proprii.</p> <p>Ortografia substantivelor proprii.</p> <p>Substantive simple și compuse.</p> <p>Ortografia substantivelor compuse.</p> <p>Adjectivul. Genul și numărul adjectivului.</p> <p>Verbul. Persoana, numărul și timpul verbului.</p> <p>Conjugarea verbelor la timpurile: prezent, trecut și viitor ale modului indicativ (<i>fără utilizarea termenilor mod indicativ</i>).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • identifică, în texte părțile de vorbire; • determină genul, numărul substantivelor, ortografiază corect substantivele proprii și cele compuse; • conjugă verbele la timpurile modului indicativ: prezent, trecut, viitor; • recunoaște în texte pronumele și determină felul lor; • alcătuiesc propoziții cu numerale și le ortografiază corect; • aplică, în comunicarea orală și scrisă, prepoziții și conjuncții;

<p>Ortografierea verbelor însoțite de pronume personale. Pronumele. Felul, numărul și persoana pronumelui personal. Numeralul. Numere cardinale și ordinale. Prepoziția. Rolul prepoziției în propoziții. Utilizarea prepozițiilor în comunicarea orală și scrisă. Ortografia prepozițiilor compuse. Conjuncția (actualizarea cunoștințelor). Aplicații practice la folosirea conjuncțiilor în propoziții.</p>	
<p style="text-align: center;">Structura cuvântului</p> <p>Repetarea și aprofundarea cunoștințelor despre structura cuvântului: - <i>temă, desinență, prefix, sufix, rădăcină</i>. Formarea cuvintelor cu ajutorul prefixelor și al sufixelor. Ortografierea prefixelor și sufixelor. Cuvinte înrudite. Rădăcina lor. Cuvintele cu doi doi de <i>-n</i>. Analiza cuvintelor după structură.</p>	<p style="text-align: center;">Elevul/eleva:</p> <ul style="list-style-type: none"> • deosebește tema cuvintelor de desinența acestuia; • formează cuvinte noi cu ajutorul prefixelor și sufixelor; • ortografiază corect cuvintele ce conțin prefixe, sufixe și doi de <i>-n</i>; • alcătuiesc familii de cuvinte înrudite; • analizează cuvintele după structură;
<p style="text-align: center;">Fonetica</p> <p>Repetarea și consolidarea cunoștințelor asupra temei „Fonetica”: - sunetele, literele limbii moldovenești; - vocalele, semivocalele, consoanele; - accent, silaba accentuată/neaccentuată; - silaba, despărțirea cuvintelor în silabe; - trecerea regulamentară a cuvintelor dintr-un rînd în altul; - grupurile de litere studiate anterior și ortografia lor. Grupurile de litere <i>ia, ea, ie</i>. Consoane duble (<i>cc, nn</i>) și vocale duble (<i>e-e, i-i, o-o, u-u</i>) în cuvinte. Analiza fonetică a cuvintelor.</p>	<p style="text-align: center;">Elevul/eleva:</p> <ul style="list-style-type: none"> • cunoaște literele alfabetului moldovenesc; • deosebește vocalele de semivocale, consoanele de vocale ; • accentuează corect cuvintele, determină silaba accentuată; • desparte cuvintele în silabe; • trece corect cuvintele dintr-un rînd în altul în timpul scrierii; • ortografiază corect grupurile de litere; • analizează fonetic cuvintele;
<p style="text-align: center;">Lexicul</p> <p>Sensul lexical al cuvântului. Cuvintele cu un singur sens și cuvintele cu mai multe sensuri (consolidare). Cuvintele cu sens propriu și cuvintele cu sens figurat. Sinonimele. Antonimele</p>	<p style="text-align: center;">Elevul/eleva:</p> <ul style="list-style-type: none"> • înțelege sensul/sensurile cuvintelor; • deosebește cuvintele cu sens propriu de cele cu sens figurat; • utilizează în comunicarea orală și scrisă, sinonime și antonime; • diferențiază sinonimele de antonime; • poate folosi dicționarele enumerate;

Formarea deprinderilor de utilizare a dicționarelor explicative, ortografice și bilingve (moldo-ucrainean, moldo-rus, ucrainesc-moldovenesc, rus-moldovenesc).	
--	--

Relații interdisciplinare: adjectivele ca mijloc de exprimare artistică (literatura), folosirea adjectivelor pentru descrierea unor fenomene (științele naturii), utilizarea pronumelor personale în comunicare (orală/scrisă) la lecții și în afara orelor de curs, folosirea verbelor în timpul lecțiilor de citire, științe ale naturii, matematică ș. a.

III. LINIA SOCIOCULTURALĂ

Tematica orientativă	<i>Cerințele orientative față de priceperile elevilor</i>
Creația populară orală (povești culte și nonliterare, legende, proverbe, zicători, ghicitori).	<p>Elevul/eleva:</p> <ul style="list-style-type: none"> • înțelege și manifestă interes față de creația populară orală; • reține denumirea a 2-3 legende, cîntece, 4-5 povești; • cunoaște autorii, eroii principali ale operelor citite, audiate; • recită pe de rost poezii; • știe 3-4 ghicitori, zicători, proverbe; • citește expresiv poezii, povești, legende etc.; • recunoaște informațiile generale dintr-un text literar sau nonliterar;
Toamna aurie. Lunile. Semnele toamnei.	<ul style="list-style-type: none"> • cunoaște lunile acestui anotimp; • expune succint un text despre anotimpul toamna; • cunoaște comportarea animalelor și păsărilor; • recită expresiv poezii, legende, fragmente din texte consacrate toamnei;
Excursie imaginară în capitala țării noastre – Kiev.	<ul style="list-style-type: none"> • expune textul audiat sau citit despre orașul Kiev; • cu ajutorul învățătorului își exprimă părerea personală despre călătoria imaginară în capitala Ucrainei;
Satul (orașul) meu natal.	<ul style="list-style-type: none"> • povestește succint conținutul a 2-3 opere ale scriitorilor moldoveni recomandate de învățător sau citite independent consacrate satului (orașului), moldovenilor; • alcătuieste un text mic despre satul (orașul) natal, apelînd la ajutorul buneilor, părinților, rudelor etc.
Talismanul, șervetul, coronița.	<ul style="list-style-type: none"> • alcătuieste (3-4) propoziții în care expune ce simbolizează talismanul, șervetul, coronița la moldoveni.

IV. Linia strategică

Elevul își organizează activitatea, reieșind din principiile, obiectivele programei pentru clasa a 3-a. Sistematizează și generalizează deprinderile de comunicare, efectuează autoevaluarea

cunoștințelor căpătate; își exprimă opiniile în legătură cu rezultatele obținute de elevi comparând, analizând, argumentând.

Clasa a 4-a

(2 ore pe săptămână; în total 70 de ore, din care 4 ore pentru repetarea și sistematizarea materiei de studiu la sfârșitul anului școlar și 4 ore disponibile)

I. LINIA COMUNICATIVĂ

(în decursul anului școlar)

Conținutul materiei de studiu	Cerinți actuale față de nivelul de instruire a elevilor
<p style="text-align: center;">Audierea</p> <p>Rolul audierii ca parte componentă a dezvoltării vorbirii.</p> <p>Audierea textelor ce se referă la următoarele stiluri: artistic, științifico-artistic, științifico-popular.</p> <p>Înțelegerea conținutului, temei, ideii principale.</p> <p>Formarea imaginii ilustrațiilor, chipurilor reieșind din conținutul textului.</p> <p>Dezvoltarea atenției și memoriei în timpul audierii.</p> <p>Părerea personală a elevului despre dextul audiat.</p> <p>Înțelegerea textului reieșind din conținut în baza materialului însușit și din experiența proprie.</p>	<p style="text-align: center;">Elevul/eleva:</p> <ul style="list-style-type: none"> • explică, ce rol joacă audierea atentă și înțelegerea textului ascultat; • înțelege după o singură audiere conținutul textului de volum mai mare decât în clasele precedente (povești, poezii, ghicitori, cântece etc.); • înțelege ce povestesc colegii de clasă; • stabilește corespunderea sau necorespunderea celor audiate planului dat; • corelația desen și propoziție, text; • lămurește ce personaje și-a imaginat în timpul audierii; • numește unele cuvinte, expresii care l-au impresionat din textul audiat; • grupează sinestătător sunete, cuvinte, îmbinări de cuvinte, propoziții care le-a memorizat în timpul audierii;
<p style="text-align: center;">Vorbirea Dialogul</p> <p>Respectarea regulilor de comportare în timpul dialogului (ascultă atent, răspunde la întrebări, susține dialogul, stimează părerea interlocutorului, etichetul etc.).</p> <p>Reproducerea dialogurilor audiate.</p> <p>Formularea (întrebare-răspuns) în baza textului audiat, citit, după desen, imagine.</p> <p>Alcătuirea dialogurilor sinestătător apelând la materiale ajutoare (în baza temelor care le place elevilor).</p>	<p style="text-align: center;">Elevul/eleva:</p> <ul style="list-style-type: none"> • alcătuiește dialog cu colegul; • folosește formule de etichet; • alcătuiește dialoguri reieșind din conținutul descrierii, exprimării; • completează textul audiat; • alcătuiește dialog, discutând sinestătător tema propusă (întrebare-răspuns); • corect și repede reacționează la replica interlocutorului;

<p>Înscenarea textului citit în formă de dialog.</p> <p>Formule de etichet folosite la dialog.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • alcătuiește dialog îndeplinind diferite roluri; • cercetează conținutul dialogului și dacă s-au comis greșeli le corectează; • își exprimă părerea personală despre conținutul dialogului • discută conținutul și modul de alcătuire a dialogului, cauzele ajunsurilor și nereușitei;
<p style="text-align: center;">Monologul</p> <p>Expunerea amănunțită, selectivă a textului audiat, discutat, povestirea cu elemente de descriere, dezbateri sinestătătoare sau apelând la materiale ajutătoare, (ilustrații, plan, cuvinte de reper).</p> <p>Expunerea sinestătătoare a textului citit.</p> <p>Compunere orală în baza unei teme pe o anumită problemă, situație din viață, a unei compuneri citite, în baza unei emisiuni ș.a.</p>	<p style="text-align: center;">Elevul/eleva:</p> <ul style="list-style-type: none"> • expune sinestătător textul citit cu elemente de descriere a unor activități, evenimente; • construiește compunere orală cu început și sfârșit dat, în baza planului, cuvintelor de reper; • povestește succint despre evenimente în baza temei propuse; • apreciază conținutul și forma exprimării ghidat;
<p style="text-align: center;">Citirea</p> <p>Perfecționarea citirii cu voce și în gând, reglând viteza citirii în concordanță cu ritmul propriu al vorbirii.</p> <p>Formarea deprinderilor de citire: selectivă, pe roluri.</p> <p>Formarea deprinderilor de a face concluzii asupra textului citit, de a determina tema, subiectul, ideea principală, ilustrarea evenimentelor, descrierea eroilor.</p> <p>Dezvoltarea capacităților de a găsi părțile componente a textului citit, succesivitatea, legătura dintre ele.</p> <p>Trezirea interesului față de citire.</p>	<p style="text-align: center;">Elevul/eleva:</p> <ul style="list-style-type: none"> • citește cu voce, în gând povești, poezii, proverbe, zicători; • citește folosind pauzele, tonul și tempoul citirii iuntonația, accentul logic; • înțelege diferite texte conform programei (pune întrebări ce se referă la tema, ideea operei și răspunde la ele); • găsește părțile componente a textului ghidat și de sinestătător; • respectă succesiunea și legătura propozițiilor în text; • citește și explică însărcinările textului; • înțelege ghicitorile, proverbele, zicătorile, ghicitorile, poveștile etc.;
<p style="text-align: center;">Scrierea</p> <p>Perfecționarea deprinderilor de copiere, scriere a dictărilor, dictărilor vizual-auditiv, expunerilor, compunerilor;</p> <p>Reguli de redactare în limitele cunoștințelor de limbă și comunicare acumulate în baza programei.</p>	<p style="text-align: center;">Elevul/eleva:</p> <ul style="list-style-type: none"> • alcătuiește 4-5 propoziții pe o anumită temă și le unește formând un text povestește textul în scris; • scrie dictări de diferite tipuri, descrie obiecte, personajul, evenimente; • scrie expuneri succinte reieșind din textul citit, ascultat; • scrie compuneri mici reieșind din imagini, desene; • adaptează comunicarea la scopul comunicării; • manifestă spirit critic față de redactarea

Perfecționarea capacităților de autocontrol.	diverselor tipuri de texte; <ul style="list-style-type: none"> • găște și corectează greșelile în textele alcătuite sinestător (în limita cunoștințelor de limbă acumulate în baza programei.)
--	--

Relații interdisciplinare: operă artistică, citirea expresivă, tema și ideea principală și rolul lor într-o operă literară, raționamentul (în baza materiei studiate); mijloace artistice de exprimare (citirea); descrierea orală a operelor de artă: tablouri din natură, descrierea animalelor (arta plastică).

II. LINIA LINGVISTICĂ

(în decursul anului școlar)

Conținutul materiei de studiu	Cerințe actuale față de nivelul de instruire a elevilor
<p style="text-align: center;">Textul</p> <p>Actualizarea și consolidarea cunoștințelor despre text. - tipuri de texte; - structura; - tema; - ideea; - cuvintele-cheie; - intitularea textului sau găsirea unui titlu nou pentru textul intitulat; Dezvoltarea capacităților de a determina tipul și structura textului, tema ideea, cuvintele-cheie ale textului, de a intitula un text, de a respecta alineatele, de a redacta textele alcătuite. Noțiuni elementare despre stilurile limbii. Stilul artistic. Stilul științific. Deosebiri dintre textele artistice și cele științifice.</p>	<p style="text-align: center;">Elevul/eleva:</p> <ul style="list-style-type: none"> • determină tipul și structura textului, tema, ideea cuvintele-cheie ale textului; • utilizează textul; • redactează diferite tipuri de texte; • deosebește textele artistice de cele științifice;
<p style="text-align: center;">Sintaxa</p> <p>Aprofundarea cunoștințelor despre propoziție. Părțile principale ale propoziției. Părțile secundare ale propoziției: atribut, complemente: directe, circumstanțiale. Noțiuni elementare de analiză sintactică a propoziției. Părți omogene ale propoziției (noțiuni). Punctuația în propoziția cu părți omogene. Fraza (noțiuni generale). Elemente de relație a propozițiilor în frază: și, dar, iar, însă, când, unde, cum ș.a. Vorbirea directă (noțiuni). Cuvintele autorului. Punctuația în propozițiile cu vorbire directă.</p>	<p style="text-align: center;">Elevul/eleva:</p> <ul style="list-style-type: none"> • construiește propoziții și determină tipul lor după scopul comunicării; • determină părțile principale, secundare și omogene ale propoziției; • respectă ordinea cuvintelor în propoziții; • analizează sintactic, cu ajutorul învățătorului, propoziții; • construiește fraze după modele date; • deosebește vorbirea directă de cuvintele autorului; • alcătuieste propoziții în care va figura vorbirea directă; • folosește semnele de punctuație necesare (în limita celor învățate);

Adresarea (consolidare).	
<p style="text-align: center;">Morfologia</p> <p>Actualizarea, sistematizarea și aprofundarea cunoștințelor despre trăsăturile morfologice ale părților de vorbire. Substantivul. Genul și numărul substantivelor. Substantive comune și proprii. Ortografia substantivelor. Adjectivul. Genul și numărul adjectivului. Gradele de comparație ale adjectivelor. Rolul adjectivelor în comunicarea orală și scrisă. Verbul. Schimbarea verbului după persoană și număr. Conjugarea verbelor la timpul prezent, trecut și viitor. Forma inițială a verbului (infinitivul verbului). Adverbul (noțiuni generale). Deosebirea dintre adverb și verb. Adverbe simple și compuse (noțiuni). Ortografia adverbilor compuse. Pronumele. Noțiuni despre pronumele reflexiv, posesiv. Declinarea pronumelor personale și reflexive. Pronumele de politețe: Dumneavoastră, dumneata, dumneaei, dumnealor. Ortografia pronumelor de politețe. Folosirea corectă a formelor pronominale specifice limbii moldovenești: <i>mie, mi-i, ție, ți-i, vouă, vi-i, nouă, ni-i, (pe) mine mă, (pe) tine te..., mie îmi, ție îți, nouă ne...</i> Numeralul. Folosirea și ortografia numeralelor cardinale de la 80 pînă la 100. Ortografia numeralelor: o sută, două sute, o mie, două mii... Prepoziția (consolidarea cunoștințelor). Alcătuirea îmbinărilor de cuvinte care vor conține prepoziții. Conjunția (consolidarea cunoștințelor). Alcătuirea propozițiilor, frazelor care vor conține conjuncții (aplicații practice). Analiza morfologică a părților de vorbire după algoritmul propus de învățător, manual.</p>	<p style="text-align: center;">Elevul/eleva:</p> <ul style="list-style-type: none"> • identifică, în texte părțile de vorbire studiate; • determină felul lor; • conștientizează rolul adjectivelor în comunicarea orală și scrisă; • conjugă verbele la timpurile cerute de programă; • ortografiază corect verbele însoțite de pronume neaccentuate; • deosebește adverbul de verb; • ortografiază corect adverbele compuse; • declină pronumele personale și reflexive; • folosește corect formele pronominale specifice limbii moldovenești; • alcătuiește fraze folosind conjuncțiile ca elemente de relație a propozițiilor în frază; • analizează morfologic părțile de vorbire conform algoritmului propus de învățător, manual;
<p style="text-align: center;">Structura cuvîntului</p> <p>Actualizarea, sistematizarea cunoștințelor despre structura cuvîntului: - temă și desinență; - rădăcină;</p>	<p style="text-align: center;">Elevul/eleva:</p> <ul style="list-style-type: none"> • analizează structura cuvîntului; • cunoaște ortografierea prefixelor, sufixelor,

<p>- prefix; - sufix. Formarea cuvintelor cu ajutorul prefixelor și al sufixelor. Ortografierea prefixelor și sufixelor. Cuvinte înrudite. Rădăcina lor. Cuvintele cu doi doi de <i>-n</i>. Analiza cuvintelor după structură.</p>	<p>formează cuvinte cu ajutorul lor;</p> <ul style="list-style-type: none"> • analizează cuvintelor după structură;
<p style="text-align: center;">Formarea cuvintelor</p> <p>Cuvintele înrudite (actualizare, consolidare). Ortografia cuvintelor compuse și a celor formate cu ajutorul prefixelor <i>îm-</i>, <i>com-</i>, <i>în-</i>, <i>con-</i>, <i>des-</i>, <i>răs-</i>, <i>dez-</i>, <i>răz-</i>.</p>	<p style="text-align: center;">Elevul/eleva:</p> <ul style="list-style-type: none"> • identifică, în texte cuvinte compuse și înrudite; • ortografiază corect cuvintele compuse și cele formate cu prefixele <i>îm-</i>, <i>com-</i>, <i>în-</i>, <i>con-</i>, <i>des-</i>, <i>răs-</i>, <i>dez-</i>, <i>răz-</i>;
<p style="text-align: center;">Fonetica</p> <p>Actualizarea, sistematizarea și aprofundarea cunoștințelor la tema „Fonetica” în clasele 1-3. Grupuri de litere alcătuite dintr-o vocală și o semivocală (diftongii) și o vocală și două semivocale (triftongii). Litera <i>i</i> la sfârșitul cuvintelor. Analiza fonetică a cuvintelor.</p>	<p style="text-align: center;">Elevul/eleva:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pronunță corect cuvintele ce conțin triftongi, triftongi și <i>i</i> la sfârșitul lor; • analizează fonetic cuvintele;
<p style="text-align: center;">Lexicul</p> <p>Actualizarea, sistematizarea și aprofundarea cunoștințelor la tema „Lexicul”, obținute în clasele 1-3. Omonimele. Frazeologismele (noțiuni generale). Evitarea, în comunicare a formelor dialectale de exprimare. Substituirea formelor nonliterare (de exprimare) cu cele literare. Traducerea cuvintelor, propozițiilor din limbile ucraineană și rusă în limba moldovenească și a celor din limba moldovenească în limbile ucraineană și rusă. Dicționarele (explicative, ortografice, bilingve de antonime, sinonime și omonime) și folosirea lor în cadrul lecțiilor și acasă.</p>	<p style="text-align: center;">Elevul/eleva:</p> <ul style="list-style-type: none"> • găsește sinonime și antonime pentru cuvinte; • identifică în texte, omonime; • evită formele dialectale în comunicare; • introduce, în propoziții frazeologismele cunoscute; • traduce cuvinte, propoziții din limba moldovenească în limbile ucraineană, rusă și invers; • folosește dicționarele indicate de programă.

Relații interdisciplinare: folosirea majusculei la substantivele proprii (cite, științele naturii); utilizarea corectă a pronumelor și verbelor în timpul răspunsurilor la lecții, în timpul scrierii lor (citirea, științele naturii) folosirea numeralelor în timpul comentării exemplilor, rezolvării problemelor, exercițiilor, citirea numeralelor (matematica), adverbul – mijloc de exprimare artistică (literatura).

III. LINIA SOCIOCULTURALĂ

Tematica orientativă	<i>Cerințele orientative față de priceperile elevilor</i>
Din comoara folclorului moldovenesc (povești culte și nonliterare, jocurile copiilor, legende, snoave, proverbe, zicători, ghicitori). Povești ale popoarelor lumii.	<p>Elevul/eleva:</p> <ul style="list-style-type: none"> • cunoaște și folosește cunoștințele despre creația populară orală în care sînt oglindite obiceiurile și tradițiile moldovenilor; • învață pe de rost 7-8 poezii, proverbe, zicători, ghicitori, cîntece; • expune 5-6 fragmente din povești, legende
Eu și limba moldovenească.	<ul style="list-style-type: none"> • alcătuieste propoziții despre însemnătatea limbii materne; • aduiază, citește și memorizează fragmente din texte 3-4, recită pe de rost 5-6 poezii ale poezilor moldoveni;
Vara. Natura în timpul verii. Lunile.	<ul style="list-style-type: none"> • alcătuieste comunicări scurte; • expune întâmplări din viața personală, recită poezii consacrate verii; • povestește, recită fragmente din operele scriitorilor moldoveni care au scris despre acest anotimp;
Literatura pentru copii în creația scriitorilor moldoveni.	<ul style="list-style-type: none"> • recunoaște autorul operei reieșind din fragmentul audiat sau citit; • poate numi opera și eroii principali (reieșind din cele studiate); • recită expresiv poezii, fragmente din povești, legende etc.;
Ospitalitatea moldovenilor.	<ul style="list-style-type: none"> • cunoaște cele mai răspîndite forme de întîlnire și petrecere a oaspeților; • folosește în exprimare aceste formule de adresare;
Cultura și arta în viața poporului moldovenesc.	<ul style="list-style-type: none"> • audiază, citește texte ce se referă la cultura și arta populară a moldovenilor; • reproduce succint cunoștințele acumulate la lecții; • vorbește despre arta populară din satul (orașul natal).

IV. LINIA STRATEGICĂ

Elevul își organizează activitatea de sine stătător: lucrează cu manualul, literatura suplimentară; sistematizează cunoștințele și deprinderile; analizează, compară, concretizează, face concluzii, prezintă păreri și argumente convingătoare; aplică deprinderile creative în diferite situații de comunicare.

Автори:

Фетеску Л. І., методист науково-методичної лабораторії мов і літератур та літератур національних меншин Одеського обласного інституту удосконалення вчителів;

Кьося В. В., учитель молдовської мови та літератури Новосільського НВК «Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів-ліцей» Ренійського району.